

December 2010

10

UITGAVE VAN HET BISDOM HAARLEM - AMSTERDAM

SamenKerk

Zalig Kerstmis!

HET GELOOF IS ZO KRACHTIG

**dat het altijd
uitgroeit!**

pagina 4

ZIE, DE STER IS STIL GAAN STAAN!

**Zijn wij ook
op weg gegaan?**

pagina 28

Leidt ons, vriendelijk Licht

In dit nummer

Inhoud:

Van de redactie	3
Interview mgr.Karel Kasteel	4
Vermeldenswaard	8
Uit de kroniek en agenda	8
De transformerende kracht van Kerstmis	9
Peter Denneman smm: De toekomst wordt in het nu gemaakt	10
Eva en Pascal:	
God hielp ons een handje	12
De Heer dienen in een nieuwe tijd	14
Onbekende geschiedenis	16
Millenniumdoelendag in regio Delta	17
Kerstvaria	18
Geboekt	20
Kerkbalans 2011	21
Vermeldenswaard	22
Jongerenpagina	23
Van Onderop	24
FertilityCare: vruchtbaarheid hoort bij de mens	26
Zie, de ster is stil gaan staan!	28
Kerstpuzzel	30
Huwelijk en gezin	32
In memoriam	35
Drugspastor Ricus Dullaert	37
Personalía	39
WJD van alle kanten	40

Bij de voorplaat:

De St.Bavo-kathedraal in winterglorie.
Foto: Just Overtoom

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 10 jaargang nr. 35

Verantwoordelijke redactie:

Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:

Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59

Interview Mgr. Karel Kasteel 4

Peter Denneman smm: De toekomst wordt in het nu gemaakt 10

God hielp ons een handje 12

Kerkbalans 2011 21

FertilityCare: vruchtbaarheid hoort bij de mens 26

Kerstpuzzel 30

Biddende moeders 32

colofon

Giro 43509

E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem.nl

Internet: www.bisdomhaarlem.nl

Medewerkers:

Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)

Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)

Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)

Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)

Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)

Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Abonnementsprijs:

€ 25,00 per jaar; buitenland: € 32,50 per jaar

Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:

ACTA Uitgeversorganisatie

Postbus 7160

6050 AD Maasbracht

Telefoon: (0475) 463 465

E-mail: info@actauitgevers.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Barneveld

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Van de redactie

Leidt ons, vriendelijk Licht

Wanneer we straks, met Kerstmis, in de kerk zijn, horen we de woorden die tegelijk vertrouwd en vreemd zijn: "Het Woord is vlees geworden", uit het Evangelie van de Dagmis. We kennen het vooral uit een van onze allermooiste gebeden, dat handelt over het mysterie van de menswording, in een vorm die nog het meeste lijkt op de ballade. In vier paar zinnen, de helft letterlijk uit het evangelie, wordt schoksgewijze verhaald van dit onvatbare, maar tastbare geheim.

Het Angelus, want daarover gaat het, heeft die balladevorm, die springende verhaallijn, die kenmerkend is voor Gods komst onder ons. Ons geloof is de vrucht van een gebeurtenis die zich in alle onverwachtheid heeft afgespeeld daar in Nazareth, in Ain Karim en in Bethlehem.

'Gebeurtenis', letterlijk. Het Latijn gebruikt tweemaal het woord dat niet alleen '(geboren) worden', maar ook 'gebeuren' betekent. "Fiat mihi secundum verbum tuum" ("mij geschiede/gebeure/overkome naar uw woord") en "Verbum caro factum est": "het Woord is vlees geworden".

Zo noemen wij Gods ingrijpen. Het gebeurt. Maar niet zonder onze instemming, dat wil zeggen: de instemming van Maria. Niet voor niets is het Angelus een gebed dat de hele dag, namelijk 's ochtends, 's middags en 's avonds, gebeden wordt. Het zegt niet alleen alles over ons geloof en over de voorsprekende macht van haar die instemde, het ordent ook onze dagen naar de heilsgeschiedenis, waarin onverwacht gebeurde waar ieder naar uitzag.

Ook ons staan gebeurtenissen te wachten die, ofschoon we ernaar uitzien, onverwacht zullen zijn. We zullen zeker Hem ontmoeten, het Woord dat vlees is geworden. Dat kan zijn op een plaats en een moment dat we het niet verwachten, thuis aan de tafel, op het werk, op vakantie, aan de kerkdeur. Hij verschijnt ons, zoals Hij gezegd heeft, in de ander.

Dit kerstnummer kreeg als motto een zin mee uit een beroemde hymne van kardinaal Newman, die enkele weken geleden door paus Benedictus bij zijn bezoek aan Groot-Brittannië is zaligverklaard: "Leid, vriendelijk Licht, mij". Dat maakt ons geluk uit: niet ons activisme, maar onze bereidheid om Hem te volgen, wiens geboorte gebeurtenis nummer één is in ons leven.

Redactie en medewerkers van Samen Kerk wensen u een Zalig Kerstmis

Wim Peeters, hoofdredacteur

Nieuwjaarsreceptie

De Nieuwjaarsreceptie wordt gehouden op vrijdag 7 januari van 16.30 uur tot 19.00 uur in het Bisschopshuis, Nieuwe Gracht 80 in Haarlem.

U bent van harte welkom.

Op uitnodiging van pastoor Petros Berga bezocht mgr. Karel Kasteel in november de St. Nicolaasparochie in Edam. Mgr.Kasteel werkte jarenlang als hoogste Nederlander in het Vaticaan voordat hij afgelopen zomer gedeeltelijk met emeritaat ging. Hij werd bij het grote publiek bekend als degene die de vertrekken van de overleden Paus Johannes Paulus II verzegelde. Margot de Zeeuw sprak met hem voor Samen Kerk. In dit Kerstnummer zijn hoopvolle boodschap voor de toekomst van onze Kerk.

Mgr.Karel Kasteel:

“Het geloof is zo krachtig, dat het altijd uitgroeit!”

Het is zaterdagochtend en gracht is nog stil als ik naar de St. Nicolaaskerk in Edam loop. De voordeur van de parochie gaat verwelkomend open nog voordat ik heb aangebeld. Parochiële steunpilaar Christine Vreeswijk vertelt dat mgr.Kasteel in de kerk is: hij draagt sinds de dag van zijn priesterwijding, ondanks zijn inmiddels respectabele leeftijd van 76 en overvolle agenda, iedere dag de Mis op. Later zal hij zeggen dat hij dit allemaal Genade van God is.

Vrouwen als fundament

Al snel voegt de monseigneur zich bij ons in de pastorie. Hij blijkt hartelijk en open en in gezelschap van twee vrouwen ontspint zich al snel een gesprek over de rol van de vrouw in de Kerk. Ze zijn volgens mgr.Kasteel een onmisbaar fundament: “Wat kunnen mannen zonder vrouwen in het dagelijks leven en wat kan een priester zonder vrouwen op het geestelijk vlak? Vrouwen geven het leven door én ze zijn een stimulerend element in de Kerk. Denk bijvoorbeeld aan het begin van Jezus’ openbare leven.

Het is op initiatief van Maria dat Jezus tijdens de bruiloft in Kanaan water in wijn verandert. Wat zou er gebeurd zijn als Maria Hem niet deze stimulans had gegeven? Dus als ik wil weten hoe een kerkgemeenschap groeit en bloeit, kijk ik altijd naar de vrouwen die er werken. Dat is voor mij een indicatie voor de veerkracht en vitaliteit van de gemeenschap.”

Ook op het gebied van de geloofsoverdracht zijn vrouwen essentieel vindt mgr.Kasteel: “De vrouw is het hart van de Kerk, zonder de vrouwen vindt er geen geloofsoverdracht plaats. Denk ook eens aan vrouwelijke heiligen als Brigitta van Zweden, een getrouwde vrouw, moeder van een groot gezin, maar zij heeft in visioenen het Mysterie van de Menswording mogen zien. En dat het geloof ingang vond in Rome is te danken aan de inzet van vrouwen. Natuurlijk is ook de vader nodig, maar zoals gezegd: die kan niet zonder de moeder!” Ik merk op dat het beeld bestaat dat de R.-K. Kerk vrouwen slechts beschouwt als zondige overspelige vrouwen of als onbereikbare heiligen. Mgr.Kasteel:

“Als we meer van elkaar hielden, zou het Christendom de wereld razendsnel veroveren.”

Mgr.Kasteel: “De kracht van de r.-k. Kerk ligt in de naastenliefde.”

“Ik herken de Kerk niet in dat beeld. Het gaat juist om het moederschap van de vrouw, om haar gave het leven te schenken. En bovendien: zover staan heiligen nou ook weer niet van ons af. Het is niet zo moeilijk heilig te worden!” Dat vraagt uiteraard om nadere uitleg: “Het gaat om de heldhaftigheid van de deugden,” antwoordt hij. “Dat wil zeggen dat je de deugden heldhaftig beoefent binnen je eigen status, je eigen roeping. Ben je moeder? Doe dat dan heldhaftig, met heel je hart en al je inzet.” Toch zijn daar die vrijwel onhaalbare grote voorbeelden: Maria, moeder Teresa. Hoe kunnen we ons daaraan spiegelen? “Het betekent niet dat je een tweede Moeder Teresa moet worden,” zegt mgr. Kasteel. “Moeder Teresa had haar eigen, bijzondere roeping. Het gaat erom dat je je best doet de deugden te beoefenen. Dat je bijvoorbeeld je uiterste best doet om je echtgenoot trouw te zijn, om goed voor je gezin te zorgen, dat je je best doet je eigen fouten te begrijpen en dat je vervolgens probeert ze te voorkomen.”

Mentale hygiëne

In de dagelijkse levenspraktijk is ‘fouten voorko-

men’ vaak gemakkelijker gezegd dan gedaan? Mgr. Kasteel: “Ik vind het verhelderend om mezelf af te vragen wat het verschil is tussen mijzelf en een heilige. Zo heb ik bijvoorbeeld geleerd dat ‘mentale hygiëne’ onontbeerlijk is: hoe denk ik over bepaalde zaken? Hoe ga ik om met mensen, hoe reageer ik? Waarmee omring ik mijzelf in het dagelijks leven? Wat voor televisieprogramma’s kijk ik? Ik neem mezelf dus regelmatig onder de loep en streef ernaar in heiligheid te leven.” Hij vindt dat iedereen daarnaar kan streven, heiligen, maar zeker ook ‘gewone’ mensen: “Het betekent dat je je niet bewust bent van kwaad. Je moet er dan natuurlijk wel voor zorgen dat je bevrijd bent van het kwaad door het Sacrament van de boete. Natuurlijk kan God genade geven buiten de sacramenten om, maar laten we gewoon proberen het te doen zoals Jezus het ons geleerd heeft. Dat heeft Hij uiteindelijk niet voor niets gedaan!”

Boete doen is voor mgr.Kasteel essentieel: “We wassen ons lichaam ook iedere dag, waarom zouden we er dan niet voor zorgen dat onze ziel ook regelmatig ‘gewassen’ wordt? Het is moeilijk heilig te worden als je niet regelmatig dit belangrijke sacra-

Mgr.Kasteel beantwoordt vragen na zijn lezing in de St.Nicolaasparochie in Edam.

ment ontvangt. Realiseer je eens wat een bevrijding dit sacrament is! Je krijgt de genade om heilig te leven. Je ontnemt jezelf dus een grote kans als je er geen gebruik van maakt."

Dit Kerstnummer van Samen Kerk staat in het teken van de toekomst. Veel mensen zien de toekomst van de Kerk somber in, zeker in Nederland. Negatieve publiciteit, ontkerkelijking en vergrijzing: veel ouderen maken zich zorgen over 'hoe het verder moet' met de Kerk. Hoe ziet mgr.Kasteel dat? "We zijn in Nederland inderdaad door een moeilijke periode heen gegaan, waarin er bijna een afkeer was van de Kerk en er een vals beeld werd neergezet van de Kerk als instituut. De rest van de wereld is echter wel religieus en ik zie vanuit het perspectief van de Wereldkerk dat er grote groei zit in de Kerk. Ik realiseer me dat dit in Nederland niet zo zichtbaar is, maar waar de Kerk hier is afgebrokkeld, is zij elders in de wereld gegroeid. Kijk naar Azië: ik heb bijvoorbeeld in Korea en China een enorme vooruitgang gezien. En toen ik priester werd, waren er wereldwijd 750 miljoen katholieken. Dat zijn er nu twee keer zoveel!"

Kerken bouwen

Ook voor Nederland is mgr.Kasteel hoopvol: "Een mens leeft niet van brood alleen. De jongeren zullen op een goed moment in opstand komen, die zullen ook voeding voor hun ziel opeisen en dan kan het heel snel gaan. Ik ben ervan overtuigd dat het geloof zo krachtig is dat het toch wel uitgroeit. Denk maar aan het verhaal over het mosterdzaadje: wij moeten zorgen voor een vruchtbare bodem.

Dus ik zou de oudere generatie willen vragen: 'Wat doen jullie om het klimaat te ontwikkelen waarin het geloof van de jongeren kan groeien? Ben je warm genoeg? Toon je de blijde kant van het geloof? Bid je voldoende?'"

Overigens vindt mgr.Kasteel dat er ook van overheidswege meer nodig is in dit verband: "De regeringen in West-Europa hechten te weinig belang aan religie. Ze realiseren zich onvoldoende dat mensen een drijvende kracht, een motivatie, nodig hebben. Ik vind dat de staat zich ook met het geestelijke zou moeten bezighouden. We onderschatten het belang van samenkomen in een sacramentele ruimte." Hij vertelt een ontroerend verhaal uit Midden-Amerika, waar een niet-christelijke regering wel het belang van religie inzag: "Ik kwam na de rampzalige verwoestingen van de orkaan Mitch in een Midden-Amerikaanse staat aan namens de Paus. Daar werd ik ontvangen door de president. Hij was niet katholiek, maar hoorde bij een autochtone indianenstam. Hij vroeg me wat we voor zijn land konden betekenen en waarmee we wilden beginnen. Ik antwoordde dat we wilden starten met het herbouwen van de huizen, zodat zijn mensen weer een dak boven hun hoofd zouden hebben. Hij zei toen dat hij liever had dat we begonnen met het herbouwen van de kerken, want hij vond het belangrijker dat zijn bevolking een plek zou hebben waar de mensen samen konden komen en waar ze weer gemeenschapszin konden ervaren."

Tot in het diepst van zijn ziel is mgr.Kasteel positief gestemd over de mensen: "Ik geloof dat we de plicht én het recht hebben positief te zijn. De genade van God werkt door! Ik ben er bijvoorbeeld van overtuigd dat de meeste mensen hun best doen trouw te zijn en goed te leven. Die overtuiging komt voort uit het beleven van de Goddelijke rea-

Mgr. Karel Kasteel stamt uit een bekende Nederlandse diplomatenfamilie. Hij werkte tot zijn emeritaat afgelopen zomer in Vaticaanstad als Dekaan van de Apostolische Kamer. Daarnaast was hij secretaris van de Pauselijke Raad 'Cor Unum', een organisatie die wel omschreven wordt het als het 'ministerie van ontwikkelings-samenwerking en liefdadigheid'. Mgr.Kasteel heeft ook jarenlang lesgegeven op internationale noviciaten en andere Romeinse onderwijsinstellingen. Hij blijft actief voor diverse congregaties, waaronder de Congregatie voor de Clerus, de Congregatie voor de Sacramenten en de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst.

liteit. Het spirituele element bestaat nog steeds in de mensen, maar moet ook worden aangewakkerd. We kunnen elkaar daarbij helpen. Als je kinderen duidelijk kan maken dat Gods liefde veel troost kan bieden, staan ze daar echt wel voor open. En denk eens aan de nieuwe heiligen, mensen uit onze tijd. Ik ben erg geboeid door wat zij ons kunnen leren." Er zit nog een dimensie aan: "We moeten liefde geven, ook in onze gedachten. Ik geloof dat we veel te vaak onaardig denken over anderen. Je wordt niet gelukkig als je alleen aan je eigen geluk denkt: je moet denken aan het geluk van de ander. Als we meer van elkaar hielden, zou het Christendom de wereld razendsnel veroveren."

Naasteliefde

En dan komen we bij 'de kern van de zaak': naasteliefde: "Daarin ligt de kracht van de R.-K. Kerk," vindt mgr. Kasteel. "Hoeveel houden wij daadwerkelijk van elkaar? Daarbij hoort ook het doorgeven van de Waarheid. Een goed voorbeeld doet letterlijk wonderen. Ik denk dat veel problemen opgelost zouden zijn als we gewoon heel veel van elkaar zouden houden, ook van andersdenkenden. Moslims bidden meer dan wij, ze beoefenen gastvrijheid, geven aalmoezen, daar kunnen wij echt wat van leren. Aan de andere kant: wij kunnen hen de naasteliefde leren; dat je niet alleen een aalmoes aan een bedelaar schenkt, maar dat je ook nog van die bedelaar leert houden."

De avond voorafgaand aan ons gesprek hield mgr. Kasteel een lezing over de oecumene van het hart. Een van de aanwezigen vroeg naar de oecumene en de dialoog tussen Kerk en maatschappij. Hoe kan de Kerk mee veranderen met de maatschappij en meedoen in het oecumenisch gesprek, als de Waarheid vaststaat? Mgr.Kasteel: "Er zijn inderdaad enkele kerkwaarheden die vaststaan, omdat zij van Goddelijke oorsprong zijn. Dan gaat het om geloofswaarheden als 'Er is maar één God', om de reële aanwezigheid van Jezus Christus in de Eucharistie en om de maagdelijkheid van Maria. Verder kunnen we het over veel dingen hebben en dat is ook goed. Dat neemt niet weg dat er inderdaad een dagelijkse spanning is tussen de moderne maatschappij en een geloofsleer die lang geleden werd verwoord. Het leergezag reikt de waarheid nu eenmaal niet altijd aan op een manier waaraan moderne mensen behoefte hebben. Ik denk echter dat die spanning overwonnen kan worden als je uitgaat van het goede."

Dat geldt ook voor de oecumene zegt hij, maar wel met een duidelijk uitgangspunt: "Ik vind dat er op belangrijke punten geen verschillen mogen bestaan.

We krijgen na afloop van het interview een kerstgroepje uit het Vaticaan cadeau van mgr.Kasteel.

De Eucharistie is het ultieme teken van de eenheid van de Kerk, het is het moment waarop Christus zich helemaal geeft. Als je niet gelooft dat Christus actief aanwezig is in de Eucharistie, dan ben je niet katholiek. Alleen al het feit dat Christus ons de opdracht geeft 'Doe dit tot Mijn gedachtenis', maakt de Eucharistie tot de hoogste actie die de Kerk stelt, iedere dag opnieuw, overal ter wereld. Denk eens aan de aanwezigheid van Christus in al die Tabernakels, al die lichtpuntjes, verspreid over de hele wereld! Geloof is wat iedereen zelf in zich draagt, niet alleen wat de Kerk, de Paus of de bisschop zegt, maar als we in de Eucharistie geloven, zijn we katholiek. En hoe sterker ons geloof in de Eucharistie, hoe sterker de Kerk zal zijn! ■

Interview: Margot de Zeeuw

■■■■■■■ 'Admissio' en aanstelling tot lector op De Tiltenberg

Op maandag 6 december ontvingen vijf seminaristen van De Tiltenberg de aanstelling tot lector of de admissio. Het seminarie mocht zich bij deze gelegenheid verheugen over vele gasten, waaronder de bisschoppen van Haarlem-Amsterdam (mgr. dr. J.M. Punt), van Rotterdam (mgr. drs. A.H. van Luijn sdb) en van Groningen-Leeuwarden (mgr. dr. G.J.N. de Korte). Ook mgr. drs. H. Woorts, hulpbisschop van Utrecht, was aanwezig: hij verzorgde een lezing over "advent en kerstmis in de kunst". De hulpbisschop, mgr. J.G.M. van Burgsteden, was eveneens aanwezig en werd door de aanwezigen toegezongen omdat hij deze week zijn 75^e verjaardag viert. Mgr. J. Punt verleende tijdens de Eucharistieviering de 'admissio' (de officiële aanvaarding als kandidaat voor de heilige wijdingen) aan Johannes van Voorst tot Voorst en Marco Cavagnaro. Uit handen van mgr. G. de Korte ontvingen twee studenten voor het bisdom Groningen-Leeuwarden de aanstelling tot lector: Sander Zwezerijnen en Gino Martina. Voor het bisdom Rotterdam werd Boris Plavcic onder de priesterkandidaten opgenomen door mgr. drs. A.H. van Luyn sdb. Marco Cavagnaro is seminarist van het Redemptoris Mater-seminarie. Mgr. Woorts bracht op boeiende wijze de verbeelding van advent en kerstmis in de kunst voor het voetlicht. Veel verschil-

lende kunstvormen werden besproken, van Russische iconen tot neogotische beeldhouwkunst in Europa, van Europese meesters tot een Bijbelse film uit de huidige tijd, alles werd in kort bestek, maar zeer helder besproken. Aan de hand van de profetie van Bileam in het Oude Testament over de komst van de Messias, de geboorte van Christus in Bethlehem, en de aanbidding door de Wijzen, kregen de luisteraars de nodige handreikingen voor deze voorbereidingstijd op het Kerstfeest.

■■■■■■■ Kennismaken met het Seminarie?

Wie er weleens over denkt om priester te worden en zich gewoon weleens iets meer zou willen oriënteren, worden er op De Tiltenberg oriëntatiedagen gehouden in het weekend van 19-20 maart. Tijdens het weekend wordt uitleg gegeven over wat roeping is en hoe je een roeping kunt onderscheiden, over de studie, de stages, het gebed en de vorming tot priester. Allerlei facetten komen aan de orde. De deelnemers maken het seminarie-leven mee en priesterstudenten vertellen over hun ervaringen. Het weekend begint op zaterdag 19 maart om 16.00 uur 's middags en duurt tot zondagavond 19.00 uur. Opgave bij: rector J. Hendriks, De Tiltenberg, Zilverduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang, e-mail: rector@tiltenberg.org of bij dhr. Pieter Klaver, pklaver@tiltenberg.org, telefoon 0252 345345

Uit de kroniek en de agenda

Maandelijks plaatsen wij een selectie van gebeurtenissen en afspraken aan de hand van de agenda's van de Bisschop en de Hulpbisschop. Het spreekt voor zich dat deze selectie beperkt is: veel voorkomende gebeurtenissen, zoals vormsels en andere meer 'vaste' vieringen, worden slechts sporadisch vermeld. Natuurlijk maken wij uit een oogpunt van discretie en zorg voor de privacy ook geen melding van de gesprekken van de bisschoppen met gelovigen, parochiebesturen en pastores. W.P.

- **1 december:** bisschop en hulpbisschop vierden de uitvaart van medewerker Raphaël Soffner (zie elders in dit nummer). 's Middags voerde de bisschop overleg met de staf van het Militair Ordinariaat en 's avonds was hij aanwezig bij de Sint-Nicolaasavond in De Tiltenberg.
- **3 december:** bisschop en hulpbisschop ontvingen de priesterraad. 's Avonds had de bisschop overleg met het bestuur van *Huis van Zessen*.
- **4 december** had de bisschop een ontmoeting met de Philippijnse Gemeenschap in Amsterdam.
- **5 december** vierden bisschop en hulpbisschop de Vespers van het Feest van Sint Nicolaas bij het begin van het oecumenisch symposium in Amsterdam (zie elders in dit blad).
- **6 december** leidde de bisschop het oecumenisch symposium in Amsterdam. In de namiddag waren hij en de hulpbisschop in Vogelenzang voor de maandelijkse

Willibrorddag, waarbij in de kapel een aantal studenten de admissio kregen en er enkele aanstellingen waren.

- **8 december** celebreeerde de hulpbisschop en concelebreerde de bisschop de H.Mis op het Hoogfeest van de Onbevleete Ontvangenis van Maria bij gelegenheid van de 75ste verjaardag van mgr. Van Burgsteden. Aansluitend was er een feestelijke verjaardagsbijeenkomst met de leden van de Curie.
- Op **9 december** was de bisschop aanwezig bij het afscheid van de hoofdaalmoezenier van justitie, prof. dr. A. van Iersel diaken.
- Op **10 december** waren bisschop en hulpbisschop in Heiloo, waar de diakenkring een symposium organiseerde bij de 75ste verjaardag van de hulpbisschop.
- Op **14 december** waren beide bisschoppen in Utrecht voor de vergadering van de Nederlandse bisschoppenconferentie. 's Avonds was de bisschop aanwezig bij de kerstviering van redactie en medewerkers van *Samen Kerk*.
- Op **16 december** ontvangen bisschop en hulpbisschop de Algemene Dekensvergadering.
- Op **17 december** is de bisschop in Utrecht bij het afscheid van mr. Ton Kalb, jurist bij het SRKK. 's Middags viert de bisschop Kerstmis met de medewerkers van de Curie en neemt hij afscheid van mevrouw Lia Pennycook van het Algemeen Secretariaat.
- Op **20 december** viert de bisschop missie-overleg in Haarlem. 's Middags brengt hij een bezoek aan zijn vroegere parochie, de Sint Pancratius in Heerlen.

Kerstmis 2010. Als we om ons heen kijken in de wereld van vandaag dan is het beeld niet erg opwekkend: natuurrampen, economische crisis, terreurdreiging... Naarstig zoeken politici en economen naar oplossingen. Het is niet nieuw. Alle eeuwen door hebben mensen gezocht naar het bouwplan voor een betere wereld.

De transformerende kracht van Kerstmis

In de tijd van de opkomende wetenschap en techniek dacht men de sleutel in handen te hebben. Het menselijk vernuft zou geleidelijk wel oplossingen vinden voor alle problemen. Er ontstond een enorme euforie en utopische visioenen van de toekomst. Het eindigde in het bloedbad van de Franse Revolutie. Later probeerde men een andere weg: Marxisme en communisme. Verander de structuren, was het motto, veeg kapitalisme en uitbuiting, privé eigendom en ongelijkheid weg, en de wereld zal veranderen in een paradijs. Het eindigde in de 'Goelagarchipel' en de 'Killing Fields' van Cambodja. Anderen volgden met schitterende ogen de vaandels van liberalisme, fascisme of ook religieus fundamentalisme, zoals sommige islamisten nog in onze tijd. Ontelbare burgers en militairen hebben met hun leven betaald voor het weerstaan aan al deze verwrongen idealen. Inmiddels zijn de illusies wel vervlogen.

Maar er is hoop. Tussen de puinhopen van al die utopieën breekt een nieuw besef door: niet de wereld is het probleem, maar de mens zelf. Zolang de mens haat, hoogmoed en hebzucht in z'n hart draagt, zal hij elk systeem, hoe goed ook bedoeld, corrumperen. De mens moet veranderen, en dan verandert de wereld vanzelf wel mee. De Bijbel toont ons hiervan prachtige voorbeelden. Mozes is voorbestemd om zijn volk te redden uit de slavernij. Maar hij draagt woede in zijn hart en slaat een Egyptische opzichter dood. Hij moet vluchten en veertig jaar verblijven in de woestijn. Toen, zegt de Schrift, was hij geworden tot "de meest zachtmoedige mens op aarde", rijp om redder te worden van

zijn volk. God had het kwaad in zijn leven ten goede gekeerd. Mozes was veranderd en kon daardoor de wereld om hem heen veranderen. Ook Paulus werd voortgedreven door haat en woede, en werd schuldig aan de moord op Stefanus. Maar het Licht van Jezus trof hem en wierp hem van zijn paard. In dat Licht veranderde hij en werd zelf tot een licht voor de wereld, tot op de dag van vandaag.

Dat is ten diepste de boodschap van kerstmis. God zelf is deze wereld binnengetroten om ons de hand te reiken, onze zonden te vergeven, ons hart te helen en nieuwe mensen te worden. Ons zélf veranderen en onze diepe gebrokenheid genezen, daarvoor ontbreekt ons de kracht. We hebben de kracht en de genade van God nodig. En die wordt ons gegeven door het Kind van Bethlehem. Augustinus formuleert het zo mooi. Ik heb het geschreven op de kerstkaart: "Jezus Christus heeft zich uit onze leem een nederige woning gebouwd, zodat de mensen los zouden komen van zichzelf en zouden gaan tot Hem, die hun opgeblazenheid wilde genezen en hun liefde wilde voeden. Bij het zien van de weerloos geworden Godheid, liggend aan hun voeten, zouden zij vertederd worden en neerknielen bij hun God, die dan door te verrijzen hen mee omhoog zou trekken". Moge dat gebeuren aan ons in deze kersttijd. Moge de liefde, de vreugde en de kracht van de mensgeworden God ons van binnenuit omvormen. Mogen wij daardoor een nieuwe wereld kunnen bouwen en eeuwig leven en geluk erven. ■

Bisschop Jozef Marianus Punt

Leidt ons, vriendelijk Licht

Al jaren kunnen belangstellenden cursussen volgen in de Abdij van Egmond. Sinds afgelopen zomer is voormalig mediapastor Peter Denneman smm er als coördinator aangesteld en is het cursusaanbod flink uitgebreid. Stefan van Aken ging kennismaken met Peter Denneman, die als Montfortaan uit het zuiden in de Noord-Hollandse Benedictushof prima op zijn plaats is.

Peter Denneman smm:

“De toekomst wordt in het nu gemaakt”

Op een druilerige woensdagmiddag rijd ik over de A9 op weg naar de Sint-Adelbert Abdij. Een Benedictijner klooster dat beter bekend staat als ‘de Abdij van Egmond’. Al in de negende eeuw was de abdij een belangrijk cultureel centrum in Holland, maar ook nu nog wordt vult Google het woord ‘Abdij’ vanzelf aan met ‘van Egmond’. Naarmate ik dichterbij kom, verdwijnt de regen en bij aankomst staat er een grote regenboog boven het klooster. Dat begint goed... Na enkele minuten wachten in het voorportaal, ontmoet ik Peter Denneman smm. In ons katholiek wereldje een bekende man. Hij is namelijk 16 jaar lang mediapastor geweest voor de KRO/RKK, maar momenteel is hij coördinator van Benedictushof, centrum voor Benedictijnse Spiritualiteit, dat diverse cursussen organiseert.

U bent Montfortaan en gelijktijdig actief in een Benedictijns Klooster. Hoe zit dat?

“Jaren geleden ben ik gevraagd mee te doen met een denktank met betrekking tot de abdij, abdijsaalen en abdijswinkel. Uit de denktank kwam het idee om het toenmalige cursusaanbod danig uit te breiden. Belangrijk daarbij was dat we dichtbij onszelf bleven, dichtbij de Benedictijnse spiritualiteit. Daarbij

kunnen we dan gebruik maken van de hele entourage: de abdij, de abdijskerk, Benedictushof, inzet van monniken en oblaten, de duinen en de zee. Zo’n cursusaanbod had een coördinator nodig en omdat in januari van dit jaar mijn werk als mediapastor ophield, keek men mijn kant op. Maar ik heb geen ambities om Benedictijn te worden, hoor!”

U hebt veel ervaring in de media en het basispastoraat. Wat is uw persoonlijke visie op de toekomst van de Kerk?

“Waar ik me zorgen over maak, is dat mensen geen tijd en ruimte meer nemen om naar binnen te keren; om zorgzaam met hun ziel om te gaan. Stille, meditatie en gebed zijn wegen om met God in contact te komen. Als je dat contact niet onderhoudt, kom je droog te staan. Het is, denk ik, net als in een huwelijk waarin je ook de liefde moet onderhouden omdat je anders langs elkaar heen leeft.”

“Het tweede wat me belangrijk lijkt - en dat is iets waar we als katholieken niet zo goed in zijn - is dat we met elkaar over geloof durven praten. Om die reden vind ik het belangrijk om tot kleine geloofsgemeenschappen, huisgemeenten te komen. Dat zijn zo’n acht tot 12 mensen die bijvoorbeeld eens in de drie weken een avond of middag bij elkaar komen en naast elkanders wel en wee ook spreken over hetgeen hen inspireert, hun eigen geloven. Zij kunnen zich daarbij buigen over de zondagse evangelielesing en tot bidden komen.”

Dus u ziet de toekomst van de Kerk meer in de kleine kernen van mensen die bij elkaar komen?

“Ja, maar dan niet zozeer als iets dat tegenover de huidige structuur staat, maar meer als iets dat aanvul-

lend en verdiepend is. Door middel van degene die zo’n groep leidt, kan contact worden onderhouden met het grotere geheel van parochieverbanden. Overigens is het geloof ter sprake brengen in kleinere groepjes niet vanzelfsprekend. Ik ben 21 jaar pastor geweest in Brabant en heb ervaren dat de mensen daar veel moeite hebben om het eigen geloof ter sprake te brengen. Ze hebben er eenvoudigweg de woorden niet voor. Toen ik daarna voor het mediapastoraat naar Lelystad ging, ervaaarde ik dat als een verademing. Het was weldadig om te zien welke initiatieven er bijvoorbeeld waren op het gebied van volwassencatechese en hoe hoog de deelname was.”

U hebt in het pastoraat verschillende periodes van de Kerk meegemaakt. Vlak na het Tweede Vaticaans concilie stonden de sacramenten in de beleving van de mensen op een laag pitje. Nu zien we juist een hernieuwde beleving van de sacramenten door de jonge generatie. Hoe staat u daar tegenover?

“In de periode die ik als jongeman doormaakte, was er sprake van een soort rubricisme (red: formalistische houding ten aanzien van de richtlijnen van de liturgie). Het leven was daardoor een beetje uit de sacramenten geknepen. Het is goed dat er een periode was dat we dat even losgelaten hebben. Nu ontdekken de jonge mensen de sacramenten weer op een hernieuwde wijze.

We moeten overigens oppassen dat ook nu niet de Eucharistie te veel gaat lijken op het strikt naleven van regeltjes en voorschriften. Hoe belangrijk ook, uiteindelijk mag het de beleving van binnenuit niet in de weg staan. Maar ik denk dat het ook voor de jonge generatie cruciaal is om samen te komen in kleine kernen, om met elkaar het geloof te beleven en erover te spreken. Waarom is het bijvoorbeeld nu zo moeilijk om kloosterling of priester te worden? Als ik kijk naar mijn eigen leven, dan werd ik gemotiveerd

doordat ik in een groep van 12 jonge mensen zat die allemaal door hetzelfde proces heengingen. We zouden toe moeten naar een soort vriendengroepen die bij elkaar komen om over het geloof te praten. Ik ben trouwens niet iemand die gaat wanhopen. In de Kerk gaat het altijd met golfbewegingen. We zitten nu in een dal, maar dat gaat zeker weer omhoog, maar anders. Daarbij moeten we denk ik ook een beetje meer vertrouwen op wat van Boven komt.”

Voor wie zijn de cursussen bedoeld?

“In principe is het voor iedereen bedoeld, ook voor zoekenden en voor wie los van de kerk staan of deze vaarwel hebben gezegd. Daarom plaatsen we berichtjes in huis-aan-huis bladen, het zondagsblad en het Noord-Hollands Dagblad. Mensen in het bedrijfsleven brengen we in contact met de Benedictijnse Spiritualiteit. We hebben ook contact met de CNV-Onderwijsbond om te bekijken of vanuit de Benedictijnse Spiritualiteit concrete handvaten voor onderwijskrachten te geven zijn.

Ook richten we ons op de 50-plussers: mensen in de *midlife-crisis*. Het is de periode waarin vragen naar het waarom, waarvoor en voor wie worden gesteld. In de cursus ‘Spiritualiteit van de tweede levenshelft’ staan we daarbij stil.

De Benedictijnse spiritualiteit is hoogst actueel. Als er één ordestichter is die wist hoe de mens in elkaar zit, dan is dat Benedictus wel. Zijn spiritualiteit en zijn Regel ademen ritme en regelmaat, maar wijzen ons er vooral op in het *nu* te leven en niet constant in de toekomst. De lessen uit het verleden moeten in het nu worden beschouwd om de toekomst in te kunnen gaan. De toekomst wordt in het nu gemaakt.” ■

Interview: Stefan van Aken

Programma Benedictushof

Er is een boekje met het volledige programma beschikbaar. U kunt het aanvragen bij: Benedictushof, Abdijlaan 26, 1935 BH Egmond-Binnen, telefoon 072 5061415. U kunt ook kijken op de website: www.abdijvanegmond.nl

We geven een kleine indruk van de cursussen

29 januari 2011:

Theorie en praktijkdag omtrent het opzetten van kleine geloofsgemeenschappen

8, 15, 22 en 29 januari 2011:

Het contemplatief gebed

10 en 24 februari, 10 maart:

Leiderschap en de Benedictijnse spiritualiteit

2, 9 en 16 april:

Leven is nu: de kunst van het ouder worden

De Wereldjongerendagen: zo veel leuke jongeren in de leeftijdscategorie van 16-30 jaar bij elkaar: het kan niet anders dan dat daar relaties en vriendschappen ontstaan! Zo zijn er de afgelopen jaren best wat WJD-stellen ontstaan, voor kortere of langere duur. Pascal en Eva zijn met elkaar getrouwd, zij ontmoetten elkaar voor het eerst tijdens de WJD Keulen 2005. Lees hieronder hun verhaal...

Eva en Pascal:

“God hielp ons een handje”

Wat was jullie motivatie om indertijd met de WJD mee te gaan?

Eva: In januari 2005 vroeg mijn oma mij of ik misschien naar de WJD in Keulen wilde gaan. Mijn oma gunde mij deze mooie ervaring en stelde dan ook voor een gedeelte van de reis voor mij te betalen. Maar ik was al in geen jaren meer in een kerk geweest en was mijn geloof een beetje kwijt geraakt. Ik bedankte oma dan ook voor haar aanbod, maar besloot niet te gaan. Toch bleef het idee in mijn hoofd zitten en na een aantal weken besloot ik mijn oma te bellen om te vragen of haar aanbod nog stond. Ik had nog veel vooroordelen over gelovige jongeren en was dan ook erg benieuwd of ik wel in die groep zou passen. Mijn vrienden maakte grapjes over mijn reis en zeiden gekscherend dat ik misschien daar de liefde van mijn leven zou ontmoeten. Ik beloofde hen plechtig dat dit zeker nooit zou gebeuren! Een gelovige jongen, dat was écht niets voor mij!

Pascal: In 2004 was er een grootse campagne over de WJD in Keulen. Nadat ik Parijs (1997) en Toronto (2002) had meegemaakt, had ik niet zo'n verlangen om in 2005 naar Keulen te gaan. In 2005 begon het echter toch weer te kriebelen. Gelukkig waren er nog een paar plaatsen over en kon ik nog net mee. Ik ging alléén op reis... best wel spannend. Maar ik

nam me voor er het beste van te maken en open te staan voor nieuwe ontmoetingen met andere katholieke jongeren.

Hoe verliep jullie eerste ontmoeting? Hebben jullie nog een leuke anekdote hierover?

Eva: Alles was zo nieuw voor me, de dingen die voor bijna alle jongeren zo vanzelfsprekend waren, waren dat voor mij alles behalve. Ik werd er af en toe een beetje onzeker van. De deelgropleider van mijn groep bleek de priester van mijn eigen parochie te zijn, maar omdat ik al jaren niet meer in de kerk geweest was, kende ik hem niet. De deelgroep was een erg bijzondere groep, ondanks dat wij elkaar niet kenden, werd er vanaf het eerste moment open over onze gevoelens, ons geloof, onze twijfels en onze problemen gesproken. De groep accepteerde mij meteen zoals ik was, iets wat in de huidige maatschappij niet meer zo vanzelfsprekend lijkt.

Het klikte met de hele groep, maar met Pascal had ik vanaf dag één een heel bijzondere klik. Gaandeweg de reis kreeg ik steeds meer gevoel voor Pascal, maar ik besloot deze gevoelens te negeren. Voor Keulen had ik besloten voorlopig even niet meer verliefd te worden, na een teleurstellende en verdrietige ervaring. Ik maakte Pascal dan ook meteen duidelijk dat ik absoluut geen tijd had voor een

Leidt ons, vriendelijk Licht

man in mijn leven, maar zodra ik dat tegen hem zei, had ik er al spijt van. Pascal en ik groeiden steeds meer naar elkaar toe en mijn gevoelens voor hem werden steeds intenser. Ik wist alleen niet wat ik er mee moest.

Pascal: Ik kan me inderdaad nog goed herinneren dat Eva zei dat ze geen tijd voor een man in haar leven had. Ik vond dat erg jammer natuurlijk. Gelukkig waren we veel samen en hebben we veel gepraat. Uiteindelijk is het helemaal goed gekomen. Het was heel speciaal dat Eva en ik hele gesprekken met elkaar hadden terwijl we elkaar nog maar enkele dagen kenden.

Wat is voor jullie het mooiste moment geweest van de WJD?

Eva: Op woensdag 17 augustus besloten Pascal en ik het WJD-programma te laten voor wat het was en gingen samen lunchen. Het werd een heel bijzondere dag, we dronken samen koffie bij Starbucks, kletsten over van alles en nog wat, behalve onze gevoelens voor elkaar. Toen we besloten terug naar de boot te gaan, gebeurde er iets bijzonders. Het voelde écht alsof God ons een handje hielp. Hij pakte onze beide handen en legden ze in elkaar. Vanaf die dag waren Pascal en ik een stel. In 2008 trouwden Pascal en ik, nadat hij mij bij de Starbucks ten huwelijk vroeg. Het huwelijk werd ingezegend door de priester die onze deelgropleider was tijdens onze reis in Keulen. Het was een prachtige dag met een heel bijzondere mis. Mijn oma luisterde via de kerkradio mee met de mis; helaas was zij niet in staat naar de kerk te komen. Toen ik haar na afloop belde, vertelde zij mij dat ze de mis prachtig vond. Het moet voor haar heel bijzonder zijn geweest dat ik dankzij haar de liefde van mijn leven heb ontmoet. Ik ben haar nog elke dag ontzettend dankbaar.

Pascal: 17 augustus was inderdaad een dag om nooit meer te vergeten! Wat ik ook niet zal vergeten is de eerste Heilige mis samen de volgende dag. Dat was achterop de boot, waarmee we naar Keulen waren gevaren. De Bisschop van Paramaribo was de hoofdcelebrant. Tijdens die viering voelde ik met zó verbonden met God en met Eva!

Wat zouden jullie andere jongeren willen meegeven die twijfelen of ze wel of niet meegaan?

Eva: Luister naar je eigen hart! De WJD is een prachtige ervaring, het kan een levensveranderende ervaring zijn; ontzeg jezelf die niet.

Pascal: Ik kan de WJD van harte aanraden. Of je nu alleen gaat of met een groep, het is een schitterende kans om Hem en elkaar beter te leren kennen tijdens een mooie vakantie.

Meer informatie over de 14-daagse reis die het bisdom organiseert naar de WJD in Madrid van 10 t/m 23 augustus 2011: www.jongbisdomhaarlem.nl/wjd ■

Help uw kleinkind naar de Wereldjongerendagen(WJD) in Madrid!

Van 16 tot 21 augustus 2011 vinden in Madrid de Wereldjongerendagen (WJD) plaats. Deze jongerenbijeenkomst, georganiseerd door de katholieke kerk, wordt eens in de drie jaar gehouden. Het is het grootste jongeren-evenement ter wereld. Ruim een miljoen jongeren van over de hele wereld verzamelen zich in Madrid voor een uitbundig én intiem feest van geloof. Alle Nederlandse bisdommen zijn al volop in touw om reizen te organiseren naar Madrid; ook het bisdom Haarlem-Amsterdam biedt aan jongeren de mogelijkheid om dit unieke evenement mee te maken.

Wat kunt u doen?

Als grootouder speelt u een belangrijke rol in het leven van uw kleinkind, soms meer dan u beseft. Wanneer het geloof voor u een belangrijk deel van uw leven uitmaakt, dan wenst u wellicht hetzelfde voor uw kleinkind?

U kunt nu heel concreet iets doen:

- Vertel uw kleinkind over het bestaan van de Wereldjongerendagen en nodig hen uit.
- Als het financieel mogelijk is; sponsor uw kleinkind. De 14-daagse reis kost in totaal € 725, elke bijdrage is welkom!

“Adopteer” een kleinkind

Hebt u geen kleinkind, maar wilt u toch graag iets betekenen voor de jongeren die naar de WJD willen? Dit kan! “Adopteer” een WJD-kleinkind. Er zijn jongeren die graag zouden willen deelnemen aan de Wereldjongerendagen, maar daar niet de financiën voor hebben. Uw bijdrage kan het voor hen mogelijk maken tóch dit evenement mee te maken.

Wenst u meer informatie?

Iedere vraag mag gesteld worden! Neem contact op met Beate Gloudemans, telefoonnummer 023-5112637 (bereikbaar gedurende kantooruren).

U kunt ook een folder meenemen uit uw parochiekerk of een bezoek brengen aan de website www.jongbisdomhaarlem.nl/wjd

Kerkengek

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel in de kerkelijke architectuur. We behandelden al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. We kregen documentatie uit Schalkwijk, nieuw Haarlem wel te verstaan.

De Heer dienen in een nieuwe tijd

Ja, er is ook een Schalkwijk in Utrecht, al in 1185 vermeld. Een 'schalk' is een oude benaming voor een knecht. Het Noord-Hollandse Schalkwijk (een woonplaats van knechten dus) maakte tot 1245 deel uit van het 'Haarlemmerambacht'. Het bestreek een wisselend gebied, afhankelijk van wat het water van het grote 'Spieringmeer' -een onderdeel van het Haarlemmeer - de mens toestond te gebruiken. Nadat Haarlem stadsrechten kreeg, kwam het ambacht 'Suyt Scalckwijck' op zichzelf te staan. Wel was er een soort verbond met 'Vijff Huijssen', 'Nieukerck', 'Rietwijck' en 'Rietwijckeroord'. Tijdens de Franse Revolutie wordt het geheel wat herordend en in 1963 wordt het bij Haarlem gevoegd. Het was een mooi landelijk gebied en sommige oude boerderijen langs het Spaarne herinneren nog aan dat verleden. Jammer dat de prachtige middeleeuwse Schalkwijkerpoort met twee torens in de 19e eeuw gesloopt werd. De bewoners kerkten in de stad,

vooral in de inmiddels ook gesloopte Spaarnekerk, de O. L. V. van de Rozenkrans. Het bovenstukje van de spits is gespaard en op een horecagelegenheid bij het winkelcentrum van Schalkwijk terechtgekomen. De klokken hebben een wat verhevener functie en hangen in de mannentoren van de Haarlemse kathedraal. Het Spaarnekerkkoor 'Laudate Domino' laat ook verheven klanken horen, in Schalkwijk meestentijds.

Nieuwe kerken in een nieuwe wijk

Aan het einde van de jaren '50 van de vorige eeuw was het een hele uitdaging voor de bestuurders van het bisdom Haarlem om een nieuw soort parochie te stichten. Een nieuw gebied kon een nieuwe aanpak krijgen... was de idee. Oud Vicaris-generaal Kuipers constateert dat zoiets makkelijker gezegd dan gedaan is. Mensen zijn niet onmiddellijk enthousiast voor experimenten. De van oorsprong katholieke bevolking bestond voornamelijk uit traditiegetrouwe boeren, aangevuld met 'gewone' katholieken van elders. In 1961 werd begonnen aan de opbouw van een eerste parochie, afgesplitst van de eerder genoemde Spaarnekerk en de Dominicus. Deze parochie werd onder de bescherming van de Goede Herder opgebouwd en in april 1962 werd een noodkerk gebouwd. In 1964 werden de plannen van de Goede Herderkerk van de Haarlemse architect A.L.N. Lourijsen (ook ontwerper van het nieuwe Liturgisch centrum in de kathedraal uit 1998) goed-

gekeurd. In 1962 was ook de goedkeuring gekomen voor de oprichting van een tweede parochie, toegewijd aan de Moeder van de Verlosser. Die titel voerde Onze Lieve Vrouw in Banneux. De bouw van deze Mariakerk liep vlotter dan die van de Goede Herder en ze kon al in juni 1966 worden ingezegend. Architect J. G. de Groot uit Uithoorn tekende ervoor.

Inmiddels kwamen er plannen om nóg een katholieke kerk, meer een kerkelijk centrum te bouwen in Meerwijk. Eind 1971 ging de eerste paal de grond in van het Schalkkerf. Vlak daarna was de Goede Herder ook voltooid; in 1972 werd die als 'Goede Herdercentrum' (dat klinkt wat huiselijker) ingewijd. Aan de buitenzijde een alleraardigst reliëf (nog steeds aan de Italiëlaan te zien) van een kudde schapen, uiteraard ook met een zwart schaap. In 1979 ontstond ook nog een Molenwijk-groep die in een school kerkte en nog kerkt.

Even een pas terug

Het kon niet uitblijven dat dit overvloedige kerkelijke aanbod op den duur te veel zou blijken. In 1987 werd nog uitbundig het 25-jarig bestaan van de grote Schalkwijkse parochie gevierd, maar in de jaren '90 moesten én de Goede Herderkerk en het Schalkkerf hun deuren sluiten. Bleef op den duur alleen de eerst voltooide kerk over: de Moeder van de Verlosser. Fier prijkt de toren aan de westkant van Schalkwijk. Aan de stadskant staat de Ontmoetingskerk, een PKN-centrum met veel oecumenische

interesse in de r.-k. partner. Aan de oostkant kreeg de toren van de katholieke gezelschap van een minaret van de Marokkaanse Moskee. Er zijn meer moskeeën in Schalkwijk, waarmee goede contacten worden onderhouden. De Marokkaanse Moskee is in een zeer degelijke stijl gebouwd. Hij doet bijna Romaans aan. Dat komt door de ronde bogen en door het klassieke Minaretmodel. De toren is niet zo hoog, maar kloek vierkant. In tegenstelling tot de minaretten van de Turkse Moskeeën, die meestal slank en bijna spichtig zijn.

We gaan nog even naar de Moeder van de Verlosserkerk. Opvallend is het uitnodigende, brede voorplein. Aan de rechterkant, de kant van het grote zorgcentrum Schalkweide, een flinke, een beetje brutale klokentoren. Midden op het plein staat een gebeeldhouwde roos die gastvrijheid suggereert. Die is er in Schalkwijk. Binnen in de kerk laten de ramen van de priester-glazenier Egbert Dekkers uit Moergestel een prachtig licht door. Het glas in loodraam is maar liefst 26 meter lang en zes meter breed. Aan de zijmuur een hoogst opmerkelijke kruisweg van Heleen Koning, een buurtgenote. In de Mariakapel een origineel koperen reliëf dat de kruisafname voorstelt. Wim Andela, ook een Schalkwijker, tekende ervoor. Opmerkelijk, zoveel kunstenaars van de eigen kudde in actie! Rond het achthoekige altaar en de lessenaar op het lage podium in de brede hoofdruimte verzamelen zich vele jonge en oude Schalkwijkers. De mensen die hier komen, maken niet alleen mooie dingen; ze zetten zich toch vooral in (ook in oecumenisch verband) voor een betere samenleving met en voor alle mensen van goede wil. Schalkwijk heeft minder kerkgebouwen dan voorheen, maar des te meer goede plannen voor een zinnige presentie van de kerk in de 21e eeuw. Het is, om te verwijzen naar de oude betekenis van de naam Schalkwijk, een wijk van mannelijke en vrouwelijke knechten, die de Heer tot in lengte van dagen willen dienen.

Hein Jan van Ogtrop, van de andere kant van het Spaarne

Afbeeldingen

- 1 Exterieur Moeder van de Verlosserkerk.
- 2 Raampartij van 26 bij zes meter van de priester-glazenier Egbert Dekkers.
- 3 Kruiswegstatie 'de treurende vrouwen.'
- 4 De toren van de burenen: de Marokkaanse moskee.
- 5 Reliëf van het voormalige Goede Herdercentrum.

Gebruik is gemaakt van het boekje 'Van kerkgang naar kerkzijn', uitgegeven bij het parochiejubileum in 1987 dat veel aandacht schenkt aan de kerkelijke ontwikkelingen van die dagen.

Onbekende geschiedenis (47)

We ontvingen van dhr. Frank Schoenmaker uit Wognum enkele foto's van zijn oudoom en oudtante Jan en Mien Schoenmaker uit Nibbixwoud. In de jaren ' 50 van de vorige eeuw zongen zij als duo "Miejan" altijd samen op bruiloften en partijen. De opbrengst van hun optredens schonken zij aan de paters van het missiehuis in Hoorn, die dat geld dan goed besteedden in hun missie. De hiernaast geplaatste foto van het duo is gemaakt rond 1955 door de fotograaf Meyer uit Hoorn. Jan is helaas overleden en Mien woont momenteel in een verzorgingshuis. De familie van Jan en Mien is nu op zoek naar foto's, films en bandopnames van hun optredens. Misschien is er zelfs ooit wel eens een grammofoonplaat gemaakt. En ook is het maar de vraag of de naam van het duo inderdaad "Miejan" is, of was het wellicht een andere naam? Alle informatie is welkom. Graag uw reactie naar Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onbekende geschiedenis (46)

Naar aanleiding van de vraag van dhr. Arie Boots uit Alkmaar, die op zoek is naar gegevens over zijn op 15 oktober 1886 te Spanbroek geboren zuster Leentje Veld, is nog geen reactie binnengekomen. Wel weten we inmiddels dat zij op 29 april 1904 naar Bergen is vertrokken en vandaar uit op 6 december 1912 naar vermoedelijk Hazerswoude. Daarna heeft ze ook een aantal jaren in de missie gewerkt, waarschijnlijk als onderwijzeres. Het lag voor de hand dat zij zou zijn toegetreden tot de Congregatie van de Zusters Ursulinen van Bergen, om daar een opleiding aan de Kweekschool te volgen. Naspeuringen in de archieven van de Eerwaarde Zusters te Bergen hebben tot nu geen positief resultaat opgeleverd. Maar misschien heeft iemand uit haar familie wel een bidprentje bewaard, of herkent iemand aan de kleding van Leentje Veld tot welke congregatie zij dan wel behoorde. We geven de zoektocht nog lang niet op! Wie helpt ons?

Onbekende geschiedenis (45)

Al eerder mochten we melden dat de onbekende priester op een foto uit een sigarendoos van de op 15 juni 2006 overleden pastoor A.J. Hogema de Zeereerwaarde Heer Gerardus Petrus Josephus van der Burg blijkt te zijn. In de jaren 1924-1945 was hij werkzaam als directeur van de Zusters Ursulinen te Bergen. Hij overleed op 6 mei 1966 in de leeftijd van 77 jaar. Toen de kopij voor het nieuwe nummer van "Samen Kerk" al bij de drukker was kwamen er nog twee goede reacties binnen. De eerste was van mw. C.M. Kuijs uit Castricum, die zich hem herinnerde als geestelijke leidsman en godsdienstraar tijdens haar kostschooltijd in Bergen in de jaren 1937-1939. De tweede reactie kwam van mw. A. Bleijendaal-Luijckx uit 't Zand, die de directeur herkende omdat zij in de jaren 1935-1939 verbleef in het Pensionaat "Sint Antonius" aan de Loudeleweg te Bergen om daar haar Mulo-diploma te halen. Beide dames verdienen natuurlijk een vermelding in deze rubriek.

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.

Millenniumdoelendag in regio Delta

Zaterdag 18 september jl. organiseerden de parochies van IJmuiden, Driehuis, Santpoort/Velserbroek, Haarlem - Noord, Spaarndam en Haarlemmerliede, verenigd in de regio Delta, een Millenniumdoelendag. De dag werd geopend door wethouder mondiale bewustwording Wim Westerman van Millenniumdoelengemeente Velsen. Dankzij middelen en subsidies van de PCI's was de dag mogelijk.

De Millenniumdoelen zijn in 2000 door de Verenigde Naties geformuleerd en zouden in 2015 geformuleerd moeten zijn. Het gaat om doelstellingen als: armoede en honger halveren; alle kinderen naar school; kindersterfte verminderen met 66%; schoon drinkwater en 100 miljoen mensen minder in krottenwijken.

Deze doelen zijn opgesteld door de Verenigde Naties, maar als kerk

mogen we niet aan de zijlijn blijven staan. Het Evangelie roept ons ten slotte op om als christenen van de wereld een menswaardige samenleving te maken. Dit appèl komt voort uit belangrijke evangelische waarden, zoals rechtvaardigheid, barmhartigheid, naastenliefde en vrede. De millenniumdoelen zijn een concrete vertaling van deze waarden.

Tijdens de Millenniumdoelendag presenteerden zich een aantal lokale organisaties, opgezet door gewone burgers, die zich voor een millenniumdoel inzetten. Daarnaast was de Provinciale Watermaatschappij Noord-Holland aanwezig om de aanwezigen iets te vertellen over haar waterproject in Afrika. Met het organiseren van de Millenniumdoelendag wilden we tevens de missionaire dynamiek van onze regio gestalte geven door het Evangelie in woord en daad toegankelijk te maken voor grotere groepen mensen.

Hoe het anno 2010 met de doelen gesteld is, hoorden we van mevrouw

Annemiek van Voorst van Justitia et Pax. De doelen zijn nog lang niet gerealiseerd, er is dus nog werk aan de winkel. Als vervolg op de Millenniumdoelendag werd eind oktober de documentaire *We Feed the World* vertoond die op indringende wijze de gevolgen laat zien van de overconsumptie in het Westen voor de Derde Wereld. Voorts zijn er door het werkjaar heen estafettevieringen in de regiokerken, waarin telkens een millenniumdoel centraal staat. Ook zullen een aantal middelbare scholen in hun lessen Maatschappijleer aandacht besteden aan de doelen. Volgend jaar tot slot zal er een manifestatie worden georganiseerd in het kader van het verminderen van moedersterfte en een grote Millenniumdoelenmarkt in de zomer van 2010. ■

Han Hoogakker, regiopastor voor diaconie regio Delta

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 1337
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de NUVU

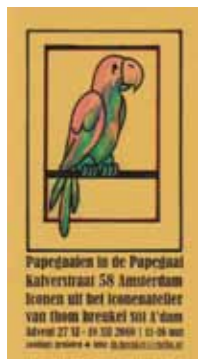
uitvaartverzekeringen

Kindje Jezus als Indiaan

In de Koepelkerk in Hoorn zijn vanaf 11 december 250 kerststallen te zien. Piepkleine en heel grote. Ze komen van over de hele wereld. In de kerststal uit Canada bijvoorbeeld is het kindje Jezus een Indiaan. In de beeldengroep uit Amerika is het kindje Jezus een neger. De kleinste kerststalletjes komen uit de verzameling van Tini Schouten-Mol uit Avenhorn. Het allerkleinste past in de helft van een lucifersdoosje. Het komt uit Ecuador. De oudste kerststal is honderd jaar oud. De tentoonstelling is tot en met 2 januari te zien in de Koepelkerk op Grote Noord 15 in Hoorn. De kerk is open op zaterdag en zondag tussen 12 en 16 uur, zondag 19 december van 17 tot 19 uur. Dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdag van 13 tot 16 uur. Maandag gesloten. Toegang gratis.

Iconen uit het Open Iconen Atelier

Vijf jaar geleden startte Thom Breukel met het open Iconenatelier NICOLAAS aan de Prins Hendrikkade 73 t/o het Centraal Station in Amsterdam. Per jaar komen daar ruim zevenhonderd bezoekers, uit het hele land, op dinsdag tussen 10 en 15 uur. Om te schilderen of om naar informatie te vragen over iconen. Iconen horen in de kerk of een stille plek in huis. De schilders van het atelier zijn daarom dankbaar hun werk te mogen tonen in de

Petrus-Pauluskerk, een *kwartier voor God*, de Papegaai in Kalverstraat 58 in Amsterdam. De kerk is voor bezichtiging open van 11 tot 16 uur, behalve zondags, van 27 november tot 18 december 2010. Voor privé bezichtiging en meer informatie: th.breukel@chello.nl

'Kijken in verwondering' Tentoonstelling Kerstgroepen bij Abdijkaarsen

Het Bethlehem-dorp vormt traditiegetrouw het hart van de druk bezochte expositie van Abdijkaarsen. En dit jaar is, bij de presentatie van het dorp, gekozen voor een uitdagende, nieuwe vorm. Het is namelijk geplaatst in een levensgrote kijkdoos. Op deze manier krijgt het thema vorm waar men dit jaar de aandacht op wil vestigen. Naast het dorp, dat zoals gezegd het hart van de tentoonstelling vormt, dankt de expositie zijn grote aantrekkingskracht ook aan het feit dat er kerstgroepen worden getoond uit diverse landen en culturen en ze de bezoeker een kleine, verrassende, reis om de wereld

laten maken. De expositie van de kerstgroepen is te zien tot en met 6 januari 2011 alle dagen van de week, ook zondag, van 10.30 tot 16.30 uur. 1e kerstdag en nieuwjaarsdag gesloten. Abdijkaarsen is gelegen aan de Vennewaterweg 27, 1935 AR Egmond-Binnen. Er is ruime parkeergelegenheid.

In de jas kruipen van Bijbelse figuren

Wat de bijbel vertelt over Bijbelse figuren als Elisabeth, Zacharias en hun zoon Johannes de Doper, over de boodschap van de engel aan Maria, de ontmoeting van Maria en Elisabeth en de geboorte van Jezus wordt heel intens als het door deelnemers wordt gespeeld. In het spel ontvouwt zich een nieuw en verrijkend perspectief dat de deelnemer stil maakt en nieuwe inzichten schenkt. Deze serie van vier bijeenkomsten is een unieke voorbereiding op Kerstmis en staat voor iedereen open. Data: vr 26 nov. en 3, 10 en 17 dec. telkens van 14.00 - 16.00 uur; locatie: kapittelzaal van de Abdij; begeleiding: Hanna Nováková; kosten voor de hele serie: € 65,-, info: abdiivanegmond.nl, aanmelden: benedictushof@abdiivanegmond.nl 072 - 506 14 15, Benedictushof, Abdijlaan 26, 1935 BH Egmond-Binnen.

Kerstallententoonstelling Monnickendam

Op 12, 18 en 19, en 26 december 2010 vindt er een Kerstallententoonstelling plaats in de kapel van de H.H. Nicolaas en Antonius kerk, Noordeinde 17, Monnickendam. U bent welkom tussen 13.00 uur en 16.00 uur op de zaterdagen en op de zondagen tussen 11.00 uur en 16.00 uur. De tentoonstelling laat u vele kerststallen zien, gemaakt van allerlei materialen, afkomstig uit de hele wereld. Op een loopafstand van vijf minuten staat bij de Waagh de handgemaakte, levensgrote, naar middeleeuws model vervaardigde kerstgroep van Herman van Elteren, tentoongesteld.

Kerstmis in de Kathedraal

Het kerstfeest 2010 start in de kathedraal op **donderdag 23 december om 20.00 uur met het Festival of Nine Lessons and Carols**. De beide bisschoppen gaan daarin voor en de Bavocantorie van het Kathedrale Koor zal deze prachtige viering van lezingen en carols muzikaal verzorgen. Op kerstavond **vrijdag 24 december** zijn er drie vieringen in de Kathedraal: om **17.00 uur** de kinderviering met zang van groep 5 van de Koorschool. De **nachtmissen** zijn om **21.00 uur en 23.30 uur**. Het Kathedrale koor zingt dan in deze beide vieringen, naast samenzang en internationale kerstliederen, de vaste misdelen uit de Kronungsmesse van Mozart, met medewerking van solisten en begeleid door de twee orgels van de Kathedraal. Voor deze nachtmissen zijn **toegangskarten** nodig. Deze zijn

Adventsactie

Adventsactie is een jaarlijkse actie van de katholieke kerk in Nederland, waarmee uw aandacht en financiële steun wordt gevraagd voor het kerkelijk ontwikkelingswerk in de tijd voor Kerstmis.

Kerkelijk ontwikkelingswerk wordt gedaan door mensen in de ontwikkelingslanden zelf. Zij nemen het initiatief, zorgen voor lokaal draagvlak en betrekken actief hun doelgroep. Katholiek ontwikkelingswerk wordt gedragen door mensen uit de kerk, maar is niet tot hen beperkt. Voor de meesten is ontwikkelingswerk niet hun baan en zijn de verdiensten bescheiden, zeker voor de paters, broeders en zusters die een gelofte van armoede afgelegd hebben. Kerkelijk ontwikkelingswerk kan gaan om onderwijs, medische zorg, economische weerbaarheid, emancipatie, gemeenschapsopbouw en geloofsverandering. De actie staat onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse bisschoppen. Het toezicht hebben zij gedelegeerd aan de bisschoppelijke commissie voor missie en ontwikkeling. Bisschop Joseph Punt is daarvan de voorzitter. U kunt de Adventsactie ondersteunen met een directe gift. Het rekeningnummer is: **65.31.00.000** ten name van **Adventsactie, Den Haag**. Als u wilt dat uw gift een project bijzonder ten goede komt, kunt u dat aangeven. Meer informatie vindt u op de webiste www.adventsactie.org of via uw parochie.

ADVENTSACTIE GROOT DENKEN, KLEINDOEN

alleen af te halen in de Kathedraal, aansluitend aan de hoogmissen op de zondagen **12 en 19 december**. De Pontificale Hoogmis van kerstmis op **zaterdag 25 december** begint om **10.30 uur**. De Bavocantorie van het Kathedrale Koor zingt o.a. de vaste misdelen uit de feestelijke mis van Albrechtsberger. Op tweede kerstdag **zondag 26 december** is de Hoogmis om **10.00 uur** met medewerking van het Klein Bavo Koor.

Kerststal St.Agathakerk Beverwijk

Het thema dit jaar van de Beverwijkse kerststal is "In de herberg was voor hen geen plaats". Naast de kerststal, worden nog enkele tafereelen uitgebeeld. De beroemde kerststal in Beverwijk trekt jaarlijks duizenden bezoekers. Hij is te bezichtigen alle dagen vanaf Eerste Kerstdag tot en met zaterdag 8 januari van 12.00 uur tot 16.00 uur. Ook de twee voorafgaande zaterdagen en koopzondagen is de kerk open. De toegang is gratis, een kleine bijdrage wordt op prijs gesteld. Op Eerste Kerstdag is er om 14.00 uur Kindje Wiegen, op Tweede Kerstdag zal het koor Staccato optreden. St.Agathakerk, Breestraat 93, Beverwijk.

Kerstmis in het Bijbels Museum

Het Bijbels Museum in Amsterdam organiseert diverse kerstactiviteiten in de kerstvakantie. Zo is er een verhalenverteller, die het Kerstverhaal op een bijzondere manier vertelt, er is een kinderworkshop om zelf kunstenaar te worden, rondleidingen, maar ook diverse kerstconcerten en een voorleesroute. Kijk voor het programma en de data op www.bijbelsmuseum.nl Het museum is te vinden aan de Herengracht 366-368 in Amsterdam, telefoon 020 624 24 36.

Zin in Kerst!

Ook in Museum Catharijneconvent in Utrecht is veel te doen en te beleven in de kerstvakantie. Kinderen kunnen er kerstversiering knutselen, er is een speciale rondleiding vanwege de beroemde Napolitaanse kerststal en Victor Frederik leest een kerstvertelling voor. Meer informatie op www.catharijneconvent.nl

Geboorte van Christus, ca. 1410, onbekend, Middel-Rijn, panelen, ca. 74 x 60 cm, © Museum Catharijneconvent

Groeten uit de hemel

Jan Vriend werkt al jaren als journalist bij het Noord-Hollands Dagblad. Hij is een van de weinige journalisten die met kennis van zaken over geloven en kerken heel leesbare artikelen schrijft. In tegenstelling tot nogal wat van zijn collega's gaat hij er daarbij niet van uit dat geloven en lid zijn van een kerkgenootschap voorbij, gedaateerde zaken zijn. Zijn eigen engagement met de kerk aan de basis speelt daarbij ongetwijfeld een rol. Een paar maanden geleden verscheen van zijn hand het boekje "Groeten uit de hemel". Het is een bundeling van een aantal eerder verschenen interviews met zonen en dochters over het afscheid van hun zeer bekende ouders (bijvoorbeeld Annie M.G. Schmidt, André Hazes, Herman Brood). Het zijn dikwijls ontroerende herinneringen aan hun leven en tegelijk het verhaal over hoe het nu verder gaat na hun dood. De band met hun overleden vader of moeder blijft daarbij onverminderd sterk. In alle artikelen lees je terug dat zij ieder op hun eigen wijze "de groeten krijgen uit de hemel".

In het tweede gedeelte van zijn boekje gaat Jan Vriend in gesprek met een aantal bekende Nederlanders over hun 'laatste avondmaal': wie nodigen ze er bij uit? Wat bespreken zij? En wat moet vooral verzwegen blijven? Aan het woord komen onder anderen Youp van 't Hek, Liesbeth List

en Frank Sanders. De inhoud van de interviews is wisselend. De een spreekt openhartiger en diepgaander dan de ander. Dit boekje van Vriend is belangrijker dan je zo op het eerste gezicht zou denken. Het geeft heel goed aan wat er aan de

hand is in onze dagen: de scheiding tussen kerkelijke mensen die dus gelovig zouden zijn en niet-kerkelijken die daarom niks zouden geloven wordt helemaal doorbroken. Na lezing zou je mogen zeggen: er is meer God dan je denkt! Hetgeen natuurlijk niet betekent dat kerken zich rijk zouden kunnen gaan rekenen! Voor wie als pastor of kerkelijk verantwoordelijk in zijn of haar werk te maken krijgt met niet meer kerkelijken of randkerkelijken is het een leerzaam boekje!

KS

Jan Vriend, *Groeten uit de hemel*, Uitgeverij HDC Media, 2009, ISBN 9789077842362, € 12,45

Veertig jaar pastoraal werk(st)ers

Wie kent ze niet? Pastoraal werk(st)ers, mannen en vrouwen, die op tal van plekken in onze kerk al veertig jaar werkzaam zijn als professioneel geschoolde pastores. Zij werken in het basispastoraat, in ziekenhuizen en zorginstellingen, bij de krijgsmacht in gevangenissen. Ook bij dekenaten en op het bisdom. Zij vormen op dit moment ongeveer een derde van alle ruim 1100 beroepskrachten in het pastoraat. Vanwege dit jubileum nam de VPW, Vereniging van Pastoraal Werkenden, de beroepsvereniging van alle pastores, het initiatief om over deze mensen een boek te doen verschijnen. Het is getiteld: Een eigen charisma – 40 jaar pastoraal werk(st)ers. Het boek omvat een tiental beschouwingen waarin hun werk wordt belicht vanuit de theologie, kerkelijk recht, psychologie en organisatieleer. Daarnaast bevat het een zevental boeiende portretten van deze kerkelijke werk(st)ers. Het boek kijkt terug (hoe is het zo gekomen?), kijkt vooruit (zullen ze over een aantal jaren nog wel zijn?) en maakt tenslotte de balans op. De benoeming van deze eerste leken theologen was

uit nood geboren. Het ging om een aantal priesterstudenten, die uiteindelijk van de wijding afzagen. De leiding van de kerk wilde hen echter behouden voor het kerkenwerk. Nadien werd het een geaccepteerde functie waarvoor men als man en vrouw na een gedegen theologiastudie kon kiezen. Alle bisdommen kennen deze werk(st)ers behalve het bisdom Roermond waar er – althans officieel benoemd door het bisdom – nauwelijks te vinden zijn.

In een interview zegt emeritus bisschop Ernst van Breda over hen: "Ik beschouw de pastoraal werk(st)er als een definitieve voorziening voor het pastoraat. Hier is geen weg terug. De functie is een toepassing van het Tweede Vaticaans Concilie met zijn kerkbeeld van Volk Gods. Het pastoraat is erdoor verrijkt!" Denken alle kerkelijke leiders op deze wijze? Een pastoraal werker vertelt: "Ik denk dat het beroep uitsterft. De kerkleiding wil hen niet!" Ik hoop dat hij geen gelijk krijgt en men de woorden van de wijze bisschop Ernst onder ogen wil blijven zien. De bundel is een zeer interessant boek voor allen, gelovigen én kerkleiders, om te ontdekken wat deze niet gewijde, maar zeer toegewijde mensen hebben bijgedragen – en nog! – aan onze kerkgemeenschap!

KS

Ton Beugelsdijk en Nico Bulter (redactie), *Een eigen charisma – veertig jaar pastoraal werk(st)ers*, Uitgeverij Valkhof Pers, 2010, ISBN 9789056253219, 213 pagina's, € 17,50. In de boekwinkel van de Abdij van Egmond ligt het als speciale aanbieding voor een lagere prijs.

Kerkbalans – Juist nu!

Alles in de samenleving lijkt wel teruggebracht te worden tot een kostenpost en te worden omgerekend in euro's. De kranten staan er vol mee, zeker in deze tijd van bezuinigingen. Kunst en cultuur zitten helemaal in de hoek van 'zwaar weer', want het levert de samenleving (de economie!) te weinig op. De Kerk is wat dat betreft ook moeilijk in euro's en rendement te vertalen.

De Kerk biedt hoop en troost in vieringen, pastorale zorg en aandacht voor leden, de Kerk reikt verdieping aan aan zoekers naar zin en ondersteunt menig diaconaal project. We vragen daarvoor alleen een vrijwillige bijdrage, bijvoorbeeld via een collecte tijdens de vieringen. Alleen voor vieringen bij een huwelijk of uitvaart wordt een vast bedrag in rekening gebracht. En meestal sturen parochies de kerkleden in de maand januari een brief, al dan niet met een acceptgiro, en vragen hen een bijdrage te doen.

Zorgen...

Ook parochies en het bisdom kampen met financiële zorgen. Al jaren is er sprake van een structurele disbalans tussen inkomsten en uitgaven. Dat wil zeggen: de inkomsten blijven ongeveer gelijk, maar een steeds groter deel wordt besteed aan de kerkgebouwen - denk alleen al aan de jaarlijkse energierekening! – en aan de inkomens van de pastores en andere medewerkers: zij ontvangen net als andere mensen jaarlijks vanwege de inflatie iets meer salaris dan het vorig jaar. Daarmee blijven inkomsten en uitgaven niet meer in balans. Een aantal parochies probeert het verschil

op te heffen door een beetje op het vermogen in te teren, maar het is niet verstandig dat structureel te doen. Want: op is op.

Richtbedragen

Slechts enkele parochies durven richtbedragen te vragen bij de Actie Kerkbalans. In een enkel bisdom wordt dat wel gedaan. Deze bisdommen vragen dan ongeveer € 100 per huishouden. Bij de PKN liggen de cijfers heel anders. De deelname aan Kerkbalans is bij protestantse kerkleden bijna twee keer zo hoog (80% tegen 44% bij de rooms-katholieke kerk) en het gemiddeld bedrag per huishouden is drie keer zo hoog (€ 270 tegen € 70 bij r.k.-huishoudens).

Een rekensom

Ons bisdom heeft 486.274 katholieken. Laten we de vaste kerkgangers (30.377) die toch al via de collecte betalen, even niet meerekenen. Dan gaan we uit van ongeveer 450.000

niet-betalende leden oftewel zo'n 205.000 huishouden als je uitgaat van een gemiddeld huishouden van 2.2 personen. Als die ruim 200.000 huishoudens € 100 zouden bijdragen, dan zouden de parochies in ons bisdom 20 miljoen aan kerkbijdragen moeten kunnen ophalen. De werkelijkheid is: ruim acht miljoen. Nu doet nooit iedereen mee. Maar al zou slechts de helft meedoen, dan is er nog een slag te winnen.

We verplichten niemand om te betalen. Iemand die het niet heeft, is even welkom. Maar iedereen kan op z'n vingers natellen dat er veel kosten gemaakt moeten worden om de Kerk in stand te houden. We hopen dat onze kerkleden die daartoe in staat zijn, (weer) een gulle bijdragen zullen leveren aan de jaarlijkse Actie Kerkbalans. ■

KERK + BALANS

Feestelijke overdracht van woonbegeleidingsproject Vivatur

De gemeente Almere neemt vanaf 2011 de financiering van woonbegeleidingsproject Vivatur over van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Op woensdag 10 november werd de overdracht feestelijk beklonken door (oud) bewoners, (oud)medewerkers, partners en buurtbewoners. Marije van Halderen nam een symbolische sleutel in ontvangst uit handen van Erik Sengers, stafmedewerker diaconie van het bisdom.

In 2004 heeft ons bisdom het initiatief genomen om een woonbegeleidingsproject op te zetten voor kwetsbare Almeerse jongeren. Samen met LSG-Rentray Nieuw Veldzicht is het project Vivatur ontwikkeld. Vivatur betekent 'Opdat mensen leven!'. Het project richt zich op Almeerse jongeren van 17 tot 25 jaar die door verschillende omstandigheden zijn vastgelopen of dreigen vast te lopen in hun leefsituatie. Met ondersteuning krijgen deze jongeren weer een kans om een zelfstandige toekomst op te bouwen. Op dit moment worden acht Almeerse jongeren begeleid door Vivatur. Zij wonen maximaal anderhalf jaar in kleinschalige wooneenheden in Almere Stad of Almere Haven. Tijdens deze periode werken ze samen met een coach aan hun maatschappelijke vaardigheden en krijgen ze begeleiding bij scholing en werk.

Vier nieuwe diakens en een catechiste

In de kathedrale basiliek van Sint Bavo te Haarlem vond enkele weken geleden de diakenwijding en catechistenzending plaats. Vier mannen werden tot diakens gewijd: Johannes Belt, Han Hartog, Sibrecht Fieggen en Maciej Sendeki; deze laatste zal Deo volente tot priester gewijd worden, de andere drie zullen zich in de Kerk inzetten als permanent diakens. Ook werd de

catechistenzending verleend aan Santa Jaddoe, waardoor deze zich op bijzondere wijze in de Kerk dienstbaar kan maken. In zijn homilie wees de bisschop erop dat we als christenen soms te goed geïntegreerd zijn in onze huidige maatschappij en daardoor onze eigenheid verliezen, tegelijk benadrukte de bisschop dat de wijdelingen geroepen zijn om in deze wereld actief te zijn en dienstbaar te zijn aan het geluk van anderen.

Met de drie wijdelingen komt het aantal permanente diakens in Haarlem-Amsterdam op 49, van wie 34 actief zijn. Van de 49 zijn er 36 door mgr. Punt gewijd. Met de wijding van Maciej Sendeki komt het aantal wijdingen door mgr. Punt voor het transeunt diaconaat op veertig; 39 van hen ontvingen de priesterwijding. Daarnaast heeft mgr. Punt ook enkele kandidaten gewijd voor orden en congregaties. Met de zending van mevr. Jaddoe komt het aantal catechisten in het bisdom op acht.

Gebedswake opende advent

De gebedswake voor het leven, die op initiatief van paus Benedictus XVI afgelopen zaterdag, op de vigilie van de eerste zondag van de Advent wereldwijd werd gehouden, vond in ons bisdom plaats in het Begijnhof in Amsterdam.

In de kapel van het Begijnhof was vier uur lang het Allerheiligste uitgesteld: de gemeenschap van de paters Sacramentijnen, aan wie de bediening van dit eucharistische heiligdom is toevertrouwd, ging onder leiding van hulpbisschop mgr. J. van Burgsteden SSS voor in de wake van aanbidding, waaraan gedurende de vier uren gemiddeld een vijftiengestigal mensen deelnam. De plechtigheid werd afgesloten met de plechtige Vespers waarmee de Advent wordt geopend, en de zegen met het Allerheiligste. Mgr. Van Burgsteden sprak van een tegelijkertijd intieme en indrukwekkende gebedswake.

Crypto

Tot onze spijt moeten trouwe crypto-fans deze maand hun hersenkraker missen. Ergens in de decemberpost is het crypto voor het Kerstnummer blijven steken. U kunt alvast uw tanden zetten in de grote kerstpuzzel op pagina 30 en wij hopen met u dat het december-crypto alsnog wordt bezorgd, zodat we het nieuwe jaar goed kunnen starten!

Europese Taizé-ontmoeting in Rotterdam

Rond deze jaarwisseling vindt in Rotterdam een grote ontmoeting plaats met jongeren vanuit de hele wereld. De broedergemeenschap uit Taizé organiseert dit evenement. In de volgende SamenKerk volgt een verslag. Op de valreep een dagje deelnemen? Meer informatie www.taize-rotterdam.nl

DiaconAction

Van 19 t/m 21 november heeft DiaconAction plaatsgevonden. In heel Nederland zetten 1000 jongeren zich in voor hun medemens. In ons bisdom deden groepen mee uit: Enkhuizen, Nibbixwoud, Hoorn, Breezand, De Goorn, Obdam, Wieringerwerf, Den Burg, Oosterend, Heerhugowaard, Wognum, Egmond-Binnen en Schagen. Foto's en verslagen zijn te vinden op www.diaconaction.nl

Katholieke Jongerendag

Op 7 november verzamelden een kleine 2000 tieners, jongeren en jongvolwassenen zich voor de Katholieke Jongerendag in Den Bosch. Vanuit ons bisdom reden drie bussen met individuele jongeren en groepen vanuit Schagen, Hoorn, Zaandam, Kortenhoef, Haarlem, Hoofddorp, Alkmaar en Beverwijk.

Pauline en Janneke Schuffelen zetten hun indruk van de Katholieke Jongerendag op papier. Zondag 7 november was het zover, de dag waar veel mensen lang op hadden gewacht. Van tevoren waren hyves en facebook al vol geschreven door mensen met hoge verwachtingen. Het thema van de dag was 'Focus'. De band 'Good Weather Forecast' blies gelijk het dak eraf. Na de opening konden de tieners naar het speciale tienerprogramma en was er op het hoofdpodium aandacht voor de Wereldjongerendagen (WJD).

Tussen de opening en de viering was er tijd om langs standjes te lopen of workshops te bezoeken. Een ware publiekstrekker was de WJD-rodeostier. Deze stier heeft geen moment stil gestaan! Iedereen wilde het proberen, was het niet vanwege de 100 euro korting die te winnen was voor de reis naar Madrid, dan wel gewoon om de eer.

Verder waren er nog verscheidene workshops. Zo kon je bijvoorbeeld gaan rappen, maar ook gaan bowlen of naar cabaret. Bij eventuele relatieproblemen kon je naar de workshop "Focus op je relatie"!

Er waren nog meer workshops, maar een mooie om uit te lichten is Saints today. In de workshop wilden ze laten zien dat er ook vandaag de dag nog mensen zalig verklaard worden. Zo komt het toch dichterbij te staan. Saints today ging over 'Chiara Luce Badano' een meisje dat op 25 september zalig is verklaard. Chiara had zich al vroeg aangesloten bij de Focolarebeweging. Op jonge leeftijd kreeg zij botkanker, het was een zeer zeldzame vorm en niet meer te genezen. Tijdens de workshop waren de ouders van Chiara aanwezig. Ze vertelden dat Chiara na het horen van de uitslag 25 minuten nodig had om haar strijd aan God voor te leggen en vervolgens te kunnen zeggen: 'Jezus als jij dit wil, dan wil ik dit ook!'. Dit was zo indrukwekkend, de manier waarop zij haar ziekte heeft gedragen is onvoorstelbaar. Haar ouders lieten weten dat zij tijdens haar ziekte altijd vrolijk was. Haar vader dacht dat dat alleen was wanneer zij erbij waren; dus hij ging maar eens stiekem

agenda

28 december t/m 1 januari

Europese Taizé-ontmoeting in Rotterdam (www.taize-rdam.nl)

29 januari

Impulsdag Catechese en Jongeren voor begeleiders (www.jongbisdomhaarlem.nl)

12 februari

SpringEvent (www.teenertime.nl)

13 februari

WJD-borrel (www.jongbisdomhaarlem.nl/wjd)

19 maart

Jongerenprogramma Stille Omgang (www.stille-omgang.nl/jongeren)

17 april

26e WereldjongerenDAG (www.jongbisdomhaarlem.nl)

Contactgegevens

Jongerenpastoraat
bisdom Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63
2011 LB Haarlem
(t) 023 511 26 35
(e) info@jongbisdomhaarlem.nl

door het raam kijken, maar ook toen keek ze zo gelukkig. Het was een workshop waar gelovigen vol ongelooft aan het luisteren waren.

Aan 't eind van de dag kwamen we nogmaals met z'n allen bij elkaar voor de Eucharistieviering. In de preek ging het over een jongentje dat brandwonden had. Een leraar kwam hem bijles geven en na die les ging de jongen zich weer helemaal focussen op zijn herstel. Ook hier kwam weer terug hoe je je kan focussen op iets en vooral op God. Al met al was het een zeer geslaagde en gefocuste dag!

Foto's vind je op www.jongkatholiek.nl/kjd en op jongbisdomhaarlem.nl

Van Onderop

door Eleonora Hoekstra-Ros

Advent, tijd van verwachting en een tijd van bezinning

In de kerk hangt de adventskrans. Daar staan vier kaarsen op en op iedere zondag van de advent wordt er een kaars ontstoken. We zien uit naar de komst van onze Verlosser "het Licht van de wereld". Hoe meer kaarsen van de adventskrans er branden, hoe dichterbij het Licht nabij is. De adventskrans is van dennengroen gemaakt. Het paarse lint dat door het groen is geslingerd, spoort ons aan tot bezinning en inkeer. Tijdens de advent wordt het Gloria niet gezongen of gebeden. Dit vreugdelied zingen we weer met Kerstmis.

De geloofsgemeenschap van de Begijnhofkapel meldt in de **Kapelkrant** dat de Begijnhof-shop in eigen winkel naast cadeau-artikelen over het Mirakel van Amsterdam, de Stille Omgang en Focolare, ook religieuze

boeken en brochures over deze kapel verkoopt.

de Begijnhof

KapelKrant

De werkgroep kinderprojecten van de **parochie Sint Jan de Doper te Noord-Scharwoude** houdt met kinderen een

"Advent-instuif". Iedereen is welkom om een eigen adventskrans van dennengroen te komen maken in de Kloosterhof. Het is groen uit de natuur dat de winter trotseert. Dit staat in **Rondom de Doper het parochieblad**.

BRON VAN INSPIRATIE

PAROCHIE ST. JAN DE DOPER

Een soortgelijke oproep staat in het gezamenlijk kerkblad voor de **parochies St. Joannes Evangelist, Kaag**

- Abbenes en O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Nieuw-Vennep. Op de

kinderpagina Het Vergete-nietje staat een

oproep aan alle kinderen

in de leeftijd van 4 tot 12 jaar om adventskransen te komen maken. Een kleine bijdrage wordt gevraagd. Aansluitend is er de gezinsviering, zodat er gezamenlijk het eerste kaarsje op de krans aangestoken kan worden.

In de adventstijd staat de wereldwinkel iedere zondag in de **HH. Engelbewaarders te Badhoevedorp**. Allerlei artikelen zijn te koop, zoals wijnen, chocolade, koffie, thee, kerstkaarten, speelgoed en meer. De producten komen uit ontwikkelingslanden waar arbeiders voor hun werk een eerlijk loon ontvangen. De werkgroep Diaconie/PCI vraagt even stil te staan bij hun kraam.

Kerkklanken

De kerststal in de **Thomaskerk van de R.-K. Parochie te Huizen/Blaricum-Bijvanck** is geheel vernieuwd. De

os en de ezels zijn door een kunstenaar gemaakt, een jaar later gevolgd door Maria, Jozef en een kribbe. De drie koningen vielen daarbij wel erg in het niet. Ook dat heeft zij ter hand genomen als mede een kameel. Een aantal leden van het Thomaskoor heeft de koningen gesponsord. Vorig jaar kwamen er een herder en enige schapen bij. Dit jaar een herder met zijn hond. De kerstbeeldengroep is nu geheel compleet en vernieuwd. Het is een kijkje waard in de stal.

In de **Kerkklank, het mededelingenblad voor katholiek Hoorn** staat dat de **Koepelkerk in Hoorn**

in de weekenden voor en na Kerstmis ter bezichtiging open is van 12.00 uur tot 16.00 uur. De kerk is versierd en vrijwilligers leiden rond.

De kerstdagen staan voor de deur. In veel parochiebladen vragen PCI's van de parochies aandacht voor de kerstpakkettenactie. In de **R.-K. Parochie Zeewolde** staat dat deze werkgroep pakketten wil uitreiken aan mensen die op of rond het sociaal minimum moeten leven, uitkeringsgerechtigden met alleen bijstand, langdurig werklozen, arbeidsongeschikten of ouderen met alleen AOW. Alle artikelen die de kerstdagen een extra feestelijk tintje geven, zijn welkom.

Sterre der Zee

In de **Thomasklanken**, voor allen die betrokken zijn bij de **Dominicaanse parochie Thomas van Aquino**, vraagt de schrijfgroep van Amnesty International of u een kaartje wilt zenden aan hen die in vreemdelingendetentie vast zitten en zelden post krijgen. Stuur een kaartje met een eenvoudige tekst in meerdere talen en laat hen weten dat u aan hen denkt. De kaarten worden via geestelijk verzorgers uitgedeeld onder de mensen in vreemdelingenbewaring. Amnesty International o.v.v. Vreemdelingendetentie, Postbus 1968 1000 BZ Amsterdam.

De gezamenlijke **R.-K. parochies uit de regio Amstelland** geven een Kerstmagazine uit. Over het

verschijnen is veel door de parochiebesturen gesproken, maar ze gaan het proberen. In het blad staan interviews, artikelen en nieuwtjes vanuit de parochies en gegevens rond de vieringen. Het is voorlopig een éénmalige uitgave. Een pakkende naam voor het magazine is nog niet gevonden. De website www.rkamstelland.nl is definitief in de lucht. Het is een site van de gezamenlijke **R.-K. -parochies in Buitenveldert, Ouderkerk aan de Amstel en Amstelveen**. In een oogopslag is te zien wat er zoal in de regio speelt aan activiteiten en cursussen. De eigen parochiesite blijft bestaan. Om het een goede website te laten zijn, nodig men de parochianen wel uit om gegevens omtrent een activiteit door te geven aan de webmaster.

De werkgroep "K.O.P. op" vraagt weer de welwillende medewerking van haar parochianen om een kerstboom te kopen tijdens de jaarlijkse kerstbomenactie op zaterdag 11 december. Dit staat in **De Open Deur, het parochieel mededelingenblad van O.L.V.Geboorte te Wormerveer**. De werkgroep wil gelden inzamelen om in de zomer een week lang een gastkind in een gastgezin onder te brengen voor een onvergetelijke vakantie. Kleine donaties zijn altijd welkom.

Misdienaars uit de parochies van Badhoevedorp, Kudelstaart en Aalsmeer namen deel aan het misdienaren bowlingtoernooi staat in het **kerkblad Kontakt van de Karmel parochie te Aalsmeer**.

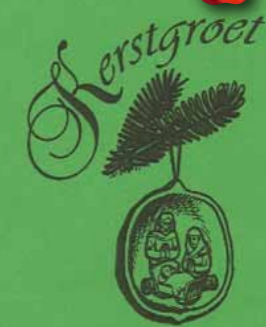

Met elkaar gingen misdienaars een sportieve strijd aan op de baan. Het is de jongelui zo goed bevallen dat zij volgend jaar, op dezelfde plaats en dezelfde tijd, weer een misdienaren bowlingtoernooi houden.

Parochianen van jong tot oud van de **Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming te Vogelenzang** werden op

21 november jl. uitgenodigd om deel te nemen aan een bijbelquiz. Het thema in dit werkjaar is "Leren is investeren". De coördinatiegroep wilde daarom proberen om op allerlei manieren het leren, de catechese, te stimuleren en het belang daarvan voor een levendige parochie te laten inzien. Met een dvd van het Nederlands Bijbelgenootschap werden de vragen gesteld. De quiz werd juist op de dag van Christus Koning gehouden en volgens een oude katholieke traditie hadden priesters dan een uitgebreid diner waarvoor zij hun collega's uitnodigden. De coördinatiegroep wilde bij deze gewoonte niet achter blijven en bood een Christus-Koning-lunch aan.

Zalig Kerstfeest,
een goede jaarwisseling
en Zalig Nieuwjaar

voor u allemaal!

Eleonora Hoekstra-Ros

De geboorte van het Kerstkind laat ons stilstaan bij het gezin. Toch is het niet voor alle echtparen vanzelfsprekend een kind te kunnen verwelkomen. Dat kan veel verdriet veroorzaken. Aan de andere kant zijn er ook echtparen die een zwangerschap willen voorkomen en dat willen oplossen op een manier die overeenstemt met hun geweten. Susanne van der Velden is gynaecologe. Zij werkt met een voor Nederland nieuwe methode: FertilityCare. Deze methode gaat uit van de natuurlijke cyclus van de vrouw en is erop gericht de gezondheid te verbeteren.

FertilityCare: vruchtbaarheid hoort bij de mens

Nu de leeftijd waarop vrouwen kinderen krijgen stijgt, neemt ook het aantal problemen met de vruchtbaarheid toe. In Nederland heeft bijvoorbeeld een op de zes stellen problemen om zwanger te worden. Achter deze harde cijfers gaat veel verdriet schuil. Veel echtparen nemen uiteindelijk hun toevlucht tot ingrepen als IVF (kunstmatige bevruchting). Er zijn echter ook mensen die deze methoden liever vermijden, omdat ze diep ingrijpen in het leven zelf en in het lichaam van moeder en kind.

In de Verenigde Staten werd aan de universiteiten van Creighton en St.Louis een techniek ontwikkeld waarmee de vruchtbaarheid op een natuurlijke manier wordt verbeterd. In Nederland is de methode nog vrij onbekend, maar gynaecologe Susanne van der Velden werkt er al enkele jaren mee. Zij is enthousiast over FertilityCare: "We kunnen stellen die kampen met onvruchtbaarheid medisch behandelen, maar we bieden nog meer. FertilityCare is ontwikkeld in samenwerking met onder andere psychologen en theologen. Het biedt dan ook een compleet programma met een cursus waarin je als vrouw je cyclus nauwkeurig leert kennen, maar waarin je ook leert intensieve gesprekken te voeren met je partner over je relatie, over je verlangens, over ethiek, seksualiteit en vruchtbaarheid."

NaPro Technologie bij verminderde vruchtbaarheid

Onderdeel van FertilityCare is de NaPro Technologie. Dit is een behandelingsmethode voor stellen die kampen met onvruchtbaarheid. Susanne van der Velden: "Met deze medische technologie kijk

je anders naar onvruchtbaarheid; je beschouwt het namelijk als symptoom van een onderliggende aandoening. Wetenschappers hebben daarvoor heel nauwkeurig gekeken naar de natuurlijke cyclus van duizenden vrouwen. Daaruit bleek dat vrouwen met vruchtbaarheidsproblemen een duidelijk afwijkende cyclus hebben. Vervolgens is de NaPro Technologie ontwikkeld: er wordt daarmee onderzocht waar de afwijkingen vandaan komen. Zo kan het zijn dat een vrouw gedurende een bepaald moment in haar cyclus een tekort heeft aan een bepaald hormoon. Met de meer traditionele onderzoeksmethoden wordt dit vaak over het hoofd gezien. Met de NaPro Technologie controleer je de volledige cyclus en komen afwijkingen dus vrijwel altijd aan het licht." Veel echtparen die bij Susanne aankloppen hebben al een lang verleden met onderzoeken achter de rug, "maar toch wordt de cyclus vaak over het hoofd gezien," constateert Susanne van der Velden. Door de verstoorde cyclus te herstellen, neemt de kans op een zwangerschap fors toe: "Het is eigenlijk onmogelijk om NaPro Technologie te vergelijken met methodes als IVF, maar het lijkt erop dat de resultaten op z'n minst even goed zijn. Onze methode is in ieder geval veel minder belastend voor de vrouwen."

FertilityCare cursus

Iedereen die met de methode wil leren leven, volgt een FertilityCare cursus, dus ook de stellen die worden behandeld met de NaPro Technologie. FertilityCare kan ook worden toegepast door mensen die een zwangerschap willen voorkomen. Er komen

daarnaast regelmatig alleenstaande vrouwen naar de cursussen die meer willen weten over hun vruchtbaarheid met het oog op een toekomstige relatie. De cursussen worden individueel aan de vrouw of het stel gegeven door speciaal opgeleide docenten. De cursisten krijgen veel informatie over de vruchtbaarheidscyclus, over gezondheid en het menselijk lichaam, maar er is ook veel ruimte voor de relatie. Susanne: "Er is een vragenlijst die de deelnemers samen bespreken. Ze komen echt met elkaar in gesprek over wezenlijke onderwerpen. Dat heeft ook effect op de relatie. Zo was er een vrouw die zei dat haar huwelijk weer goed is sinds de cursus, omdat zij en haar man weer met elkaar praten. En dat is ook logisch: als je over zulke intieme dingen met elkaar kunt praten, kun je het ook over veel andere dingen hebben."

Susanne is een van de weinige Europese gynaecologen die met FertilityCare en NaPro Technologie werkt. Er komen zelfs mensen uit Frankrijk en Oostenrijk naar haar toe: "Je leert met FertilityCare je cyclus nauwkeurig kennen, vrijwel van uur tot uur," legt ze uit. "Daardoor weet je precies wanneer je wel en niet vruchtbaar bent. Om zwangerschap te voorkomen is de methode in de praktijk 96% betrouwbaar en dat is vergelijkbaar met de betrouwbaarheid van de anticonceptiepil. Je moet wel de cursus volgen en een paar weken oefenen, maar ik kan als arts deze methode met een gerust geweten aanbevelen."

Dienstbaar aan de gezondheid

De r.-k. kerk ondersteunt FertilityCare. Waarom?

Susanne: "Onze behandeling is erop gericht dat de vruchtbaarheid verbetert, zodat de vrouw op een normale manier zwanger kan worden. Vaak is er een onderliggende oorzaak die zwangerschap verhindert, zoals een hormoontekort. Wij behandelen die onderliggende oorzaak. Meestal voelt de vrouw zich door de behandeling sowieso al beter. Uiteindelijk is het doel van de methode om de vrouw gezond te maken en dat is ook als arts mijn diepste motivatie. En omdat deze methode dienstbaar is aan de gezondheid van de vrouw, ondersteunt de kerk het; uiteindelijk is het goed voor mensen." Het spreekt Susanne bovendien aan dat vruchtbaarheid binnen FertilityCare positief benaderd wordt: "Vruchtbaarheid is een geschenk en met FertilityCare leer je ermee omgaan. Er is in iedere cursus wel een moment waarop de deelnemers zeggen: 'Wat zit het lichaam toch prachtig in elkaar!'"

Interview: Margot de Zeeuw

Meer weten over FertilityCare?

Wie meer wil weten over FertilityCare, kan kijken op de website: www.fertilitycare.nl Er zijn regelmatig informatieavonden. De data voor de komende maanden vindt u op de site. U kunt via de website ook meer informatie aanvragen of u meteen aanmelden.

Zie, de ster is stil gaan staan! Zijn wij ook op weg gegaan?

Te midden van het winkelende publiek staat daar de kerstman. Hij klingelt met zijn bel en roept: ho! ho! ho! ho! Maar iedereen loopt haastig door om alle inkopen te doen, die nodig zijn voor een gezellige kerst. De kerstman zit er niet mee. Hij is slechts ingehuurd door de middenstandsvereniging om mee te helpen een kerst sfeer te creëren.

“Kijk, juf, van oma gekregen!” Sofie laat glunderend en vol trots een vrolijk kerstmannetje zien. “Prachtig,” zegt de lerares. “Mag hij bij het stalletje staan?” vraagt Sofies moeder. Juf glimlacht en zegt: “Nee, dat doen we niet. De kerststal is de kerststal, dat is heel wat anders dan de kerstman. We zoeken een ander plekje voor dit ventje!” De moeder kijkt verbaasd en vertrekt enigszins teleurgesteld.

Met Kerstmis zitten de kerken weer vol. Maar waarom komen al die mensen? Recent onderzoek wijst uit dat een toenemend aantal mensen niet meer weet wat er met Kerstmis gevierd wordt. Wat zoekt men toch in de kerk? Sfeer? Romantiek? Gezellig samen zingen om verbondenheid te ervaren?

‘Vrolijk Kerstmis!’ schrijven mensen op hun kerstkaart aan hun familie en vrienden. Vrolijk Kerstmis! Natuurlijk, ik hoop dat in deze dagen de vrolijkheid overheerst en somberheid en verdriet naar de achtergrond worden gedrongen. Maar is er reden voor vrolijkheid? Het is opnieuw stil in Bethlehem, want joden en Palestijnen staan elkaar nog steeds naar het leven.

Er wordt een Berlijnse muur gebouwd dwars door Israel. Palestijnse boeren kunnen niet meer naar hun land en kinderen niet meer naar hun school. Ziekenhuizen zijn onbereikbaar. In Irak en Afghanistan proberen soldaten rust te brengen, maar de kogels vliegen om hun oren en dagelijks sterven er een aantal en ook onschuldige burgers. Uitgeprocedeerde asielzoekers in ons land worden zonder pardon met hun jonge kinderen op straat gezet. Gelukkig zijn er nog eigenwijze gemeentebestuurders die dit weigeren. “Dat kun je toch met Kerstmis niet maken?” zeggen zij. Gelijk hebben zij. Dan: je partner is pas gestorven. Je zusje is doodziek. Je kind is de weg kwijt. Komt

ze nog langs deze dagen of toch weer niet? En dan jijzelf: je bent 25, al een paar jaar uitgeleerd, maar een aardige baan kun je maar niet vinden. Of je baan staat op de tocht en je bent al 57. Of je lijf laat het afweten. Of ...of... Noem maar op.

O-antifonen

Is er reden voor vrolijkheid? Voor veel mensen niet. Wat te doen? Kerstmis overslaan? Of er toch maar het beste van zien te maken? Wegvluchten in wat gezelligheid en vrolijkheid? Want o, o, o, het is mij wat!, roepen wij in koor. Om die reden begin ik dikwijls de kerstviering in het half duister en zingen wij de aloude o - antifonen, die al eeuwenlang gezongen worden in de Advent op de zeven dagen voor Kerstmis. O - antifonen worden ze genoemd omdat ze allemaal met o beginnen. We roepen, zingen voor ons zelf en plaatsvervangend voor anderen: Als u er werkelijk bent, God, zend dan uw Wijsheid in deze domme wereld! O, wees Heer over alle kwade heersers! O zend uw wortel van Isai omwille van alle ontwortelde mensen! O geef toch de sleutel van David, die past op deuren die alsmaar gesloten blijven! O Morgenlicht uit het oosten, verlicht ons verstand en verwarm ons hart! O wees Koning over alle volken, die nu nog moeten kruipen voor al die Herodessen! O zend Uw Emmanuel, wees toch God - met - ons!

Zeven eretitels van Jezus klinken. Zeven klachten, zeven gebeden, zeven gezangen stijgen omhoog. Dan wordt de Bijbel binnengedragen. Een boek niet gevuld met zoete, romantische verhaaltjes, maar met verhalen van bevrijding. Dan gaat het licht op alsof we daarmee willen zeggen: zo licht moet het worden in onze wereld, in onze harten. We horen Jesaja, de profeet, die bevrijding aankondigt voor mensen in de verdrukking: houd vol, houd moed, er komt jullie een redder tegemoet! Jesaja noemt nog meer eretitels van de te verwachten redder: wonderbare raadsman, goddelijke held, eeuwige vader, vredevorst. We horen het overbekende ver-

haal van Lucas over Jozef en Maria op weg naar Bethlehem waar voor hen geen plaats was in de herberg. Engelen roepen de herders toe: vrees niet! Heden is u een redder geboren, Christus de Heer in de stad van David! Lucas vertelt ons in zijn evangelie over hoe Jezus in zijn korte leven zich inzette voor andere mensen. Hij vertelt over die wonderlijke mens in wie God aan het licht kwam – komt als in geen ander. Die als een ster straalde en licht bracht in het duistere leven van zoveel mensen toen en nu. Lucas begint zijn verhaal met Jezus’ wonderlijke geboorte om aan te geven dat hij in de wieg gelegd was om redder van mensen te worden. Deze man van Kerstmis is een heel andere Kerstman. Hij is de echte Kerstman die ons toeroept: ho, ho, stop eens met je gedraaf en gevlug op niks af! Zie mijn licht, laat het je leven verlichten! Zie de duisternis in het leven van veel mensen, ver weg en vlakbij. Word eindelijk wijs! Buig niet voor valse heren! Neem het op voor ontwortelde mensen! Open gesloten deuren! Laat je verstand je verlichten! Ontdek wie

werkelijk koning moet zijn in onze dagen! Volg mij in mijn daden, want ik kom van God, die er voor jullie wil zijn! Zet je zo in voor anderen die het minder hebben dan jij!

Als we dat door krijgen dan komt de grote vraag: gaan ook wij op weg naar het licht, naar de ster, naar de stal? Gaan wij onze redder, ons licht, onze echte Kerstman tegemoet door te doen wat hij ons heeft voorgedaan? Wachten wij niet langer tot hij misschien komt en voor ons de kastanjes uit het vuur haalt?

Blijven wij hier zonder licht?

Voor Herodes steeds gewicht?

Of zeggen en zingen wij elkaar toe:

Donker lijkt je levenslot.

Merk je niet het licht van God?

Zie, de ster is stil gaan staan.

Wij zijn ook op weg gegaan!

Zegt dat niet veel meer dan Vrolijk Kerstmis? ■

Ko Schuurmans

Kerstpuzzel

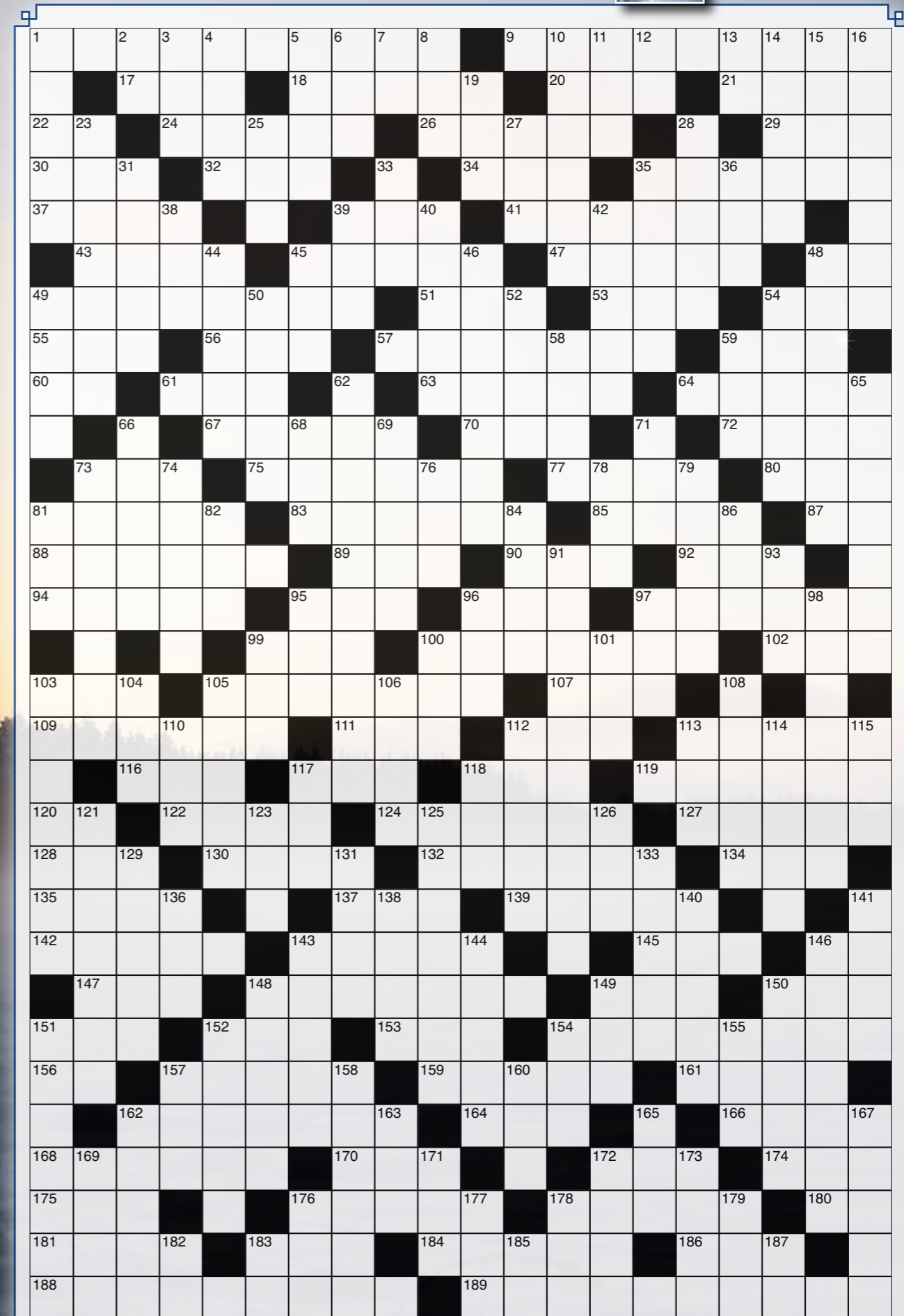
Horizontaal:

1. Christelijk feest; 9. versierde spar; 17. bloeiwijze; 18. vis; 20. Engelse taxi; 21. moesplant; 22. waterstand; 24. kleur; 26. Hongaarse componist; 29. cijfer; 30. gedwee; 32. voor (Latiin); 34. wijfjesrund; 35. aanleg; 37. punt; 39. supporter; 41. mengen; 43. bloeiwijze; 45. Turks gerecht; 47. moeder van Jezus; 48. stopteken; 49. sprookjesfiguur; 51. deel v.e. huis; 53. golfterm; 54. opschudding; 55. vlaktemaat; 56. plechtige gelofte; 57. volgen; 59. zenuwtrek; 60. zijde v.e. schip; 61. loot; 63. vervoermiddel; 64. soort spijker; 67. wild rund; 70. een zekere; 72. geluid bij vuurwerk; 73. Engels café; 75. hechtpenntje; 77. kledingstuk; 80. vlekkenwater; 81. iedereen; 83. boeddhistisch bouwwerk; 85. jachthond; 87. voegwoord; 88. havenwerker; 89. schaakterm; 90. sportartikel; 92. hangt in de kerstboom; 94. autohotel; 95. rond en dik; 96. Engels bier; 97. goedertierenheid; 99. aanwijzend vnw.; 100. uilenbraaksel; 102. sleepnet; 103. pijn; 105. staat bij menigeen op het kerstmenu; 107. muziknoot; 109. karakter; 111. ieder; 112. bevel; 113. stookplaats; 116. melkgerecht; 117. dikke pap; 118. handvat; 119. gekleurd ei; 120. muziknoot; 122. tijdelijk gebruik; 124. gecasteerde haan; 127. zwarte kers; 128. hectogram; 130. voederbak; 132. kelner; 134. vreemde munt; 135. gekheid; 137. vliegende schotel; 139. anti; 142. vreemde munt; 143. lofrede; 145. mat; 146. bazige vrouw; 147. niet verpakt; 148. glazen kast; 149. watering; 150. roem; 151. vaste regel; 152. muil; 153. tennistern; 154. christelijk feest; 156. vogelproduct; 157. vader van Jezus; 159. vleesgerecht; 161. leervak op school; 162. hoofddekse; 164. drank; 166. aardig; 168. vingergewricht; 170. tijdrekening; 172. Chinese braadpan; 174. gesteente; 175. inzet; 176. bezoeking; 178. onderkussen; 180. persoonlijk vnw.; 181. dwergbuffel op Celebes; 183. uitroep; 184. uitzoeken; 186. spinnenweefsel; 188. sierplant die omstreeks kerstmis bloeit; 189. ringvormig gebak met amandelvulling.

Verticaal:

1. Onzin; 2. rondhout; 3. vruchtennat; 4. klimwerktuig; 5. rivier in Spanje; 6. loofboom; 7. muziknoot; 8. moment; 10. sterk jeukende huiduitslag; 11. knaagdier; 12. stuurboord; 13. dierengeluid; 14. op elkaar; 15. toegankelijk; 16. hoofdbestanddeel van pepermuntolie; 19. zwak keelgeluid; 23. accu; 25. bontgekleurde papegaai; 27. rekenkundige opgave; 28. onzin; 31. welriekende gomhars; 33. ruime vestibule; 35. carbolineren; 36. bijbelse vrouw; 38. visje; 39. Europeaan; 40. voegwoord; 42. niet doen; 44. kortschrift; 45. weggetje; 46. scheepstrap; 48. vlaktemaat; 49. jonge koe; 50. de maat nemen; 52. onverschrokken; 54. schitterend gelegen; 58. kerstboomversiering; 59. deel v.e. boom; 62. vuurwerk; 65. kerstboomversiering; 66. wintergroen; 68. reeks; 69. meubelstuk; 71. tijdmaat; 73. vouwen; 74. notie; 76. straalvliegtuig; 78. Japanse gordelband; 79. schermwapen; 81. bergweide; 82. troefkaart; 84. deel v.e. kachel; 86. keukengerei; 91. eindejaarsvakantie; 93. glansverf; 95. dijspier van slachtvee; 96. voorzetsel; 97. bitterheid; 98. gemengd; 99. etmaal; 100. afrastering; 101. reuzenslang; 103. welriekende hars; 104. loofboom; 105. boomwol; 106. guitig; 108. lichtbron; 110. jong schaap; 112. genre; 113. deel v.e. schoen; 114. wijkplaats; 115. gezet; 117. Turkse eretitel; 118. familielid; 121. van één soort; 123. meteen; 125. leer v.h. tempo; 126. bovendien; 129. greppel; 131. opzwellig v.d. huid; 133. naar omlaag; 136. Griekse godin; 138. aanmerkelijk; 140. ijverig; 141. nors; 143. boomvrucht; 144. éénjarig dier; 146. grondsoort; 148. harig draadje; 149. kaasstremsel; 150. elektronische post; 151. overall; 152. drijvend hotel; 154. tros bananen; 155. hoeveelheid; 157. Tibetaans rund; 158. specerij; 160. fout in computerprogramma; 162. machine; 163. bosgang; 165. truikraag; 167. rijwiel; 169. interval; 171. vis; 172. verlangen; 173. stop; 176. hoofddekse; 177. dwaas; 178. voorzetsel; 179. knoest; 182. verbrandingsrest; 183. rund; 185. persoonlijk vnw.; 187. bevel.

64	67	170	140	62	110	25	162	115	61	143	54	56	150	169	
134	163	68	181	125	88	71	109	161	100	137	126	15	177	70	82

Eerste regiobijeenkomst Noord-Holland

Biddende moeders

Mothers prayers

"Mothers Prayers", "Biddende Moeders", moeders die bidden voor hun kinderen, is in november 1995 in Engeland ontstaan en heeft zich snel en spontaan over de wereld verspreid. In meer dan 80 landen komen duizenden groepen moeders en oma's bijeen om voor hun kinderen te bidden. Vele gebeden

zijn verhoord en velen hebben kracht en steun in het gebed ervaren. Ook in Noord-Holland zijn enkele groepen actief. Nu zal op woensdagavond 16 februari voor het eerst een regiobijeenkomst in Heiloo plaatsvinden. Na de koffie en thee zullen Jacintha Lagemaat en Christine van der Laar, de landelijke coördinatoren, uitleg geven over Mothers Prayers en een thema uitdiepen. Met een gezamenlijke gebedsbijeenkomst zal de avond rond 22.00 uur afgesloten worden.

De avond is een unieke kans om biddende moeders van andere groepen te ontmoeten of om voor het eerst kennis te maken met de bijzondere spiritualiteit van Mothers Prayers. Ieder die wel eens heeft overwogen of overweegt zich bij een groep aan te sluiten of er zelf een te beginnen, kan op een laagdrempelige manier kennismaken. Ook is de avond zeer geschikt om introducés mee te nemen.

Omdat we graag een inschatting willen maken van het aantal te verwachten deelnemers, vragen we u zich tot uiterlijk zondag 13 februari op te geven via de site www.hoeksteen.org of telefonisch op 023-5112683 (dienst Huwelijk & Gezin, bisdom)

Woensdag 16 februari 19.30 uur
Eerste Noord Hollandse regiobijeenkomst
Diocesaan heiligdom Heiloo

Meer informatie en aanmelding:
www.hoeksteen.org

Verslag Trouwbeurs

Midden tussen de fotografen, partyboatverhuurders en hoteleigenaren stonden we als afdeling Huwelijk en Gezin namens de katholieke Kerk op de Weddingfair in Amsterdam. We hebben veel stellen gesproken, waarvan een aantal aangaf interesse te hebben in een kerkelijk huwelijk, maar niet te weten hoe dat te regelen. Via de brochure "Trouw in de Kerk" kunnen zij meer te weten komen over de inhoudelijke en praktische kant van het sacramentele huwelijk.

Als vertegenwoordigers van de R.-K. Kerk bleken we de enige standhouder die verder keek dan de aankleding van de huwelijksdag en die zich richtte op de huwelijkskomst van het stel. Het was een drukke dag, met veel animo voor de stand.

Verslag cursus Huwelijksvoorbereiding

"Het is de afgelopen weken echt een gewoonte geworden om woensdagavond te reserveren voor de voorbereiding van ons huwelijk, jammer dat het nu afgelopen is!". Eén van de uitspraken van een stel van de huwelijksvoorbereiding op de laatste avond van de cursus.

Zestien cursisten hebben zich in zeven avonden kunnen voorbereiden op de inhoud van hun aanstaand huwelijk. Thema's als "jezelf als cadeau", "intimiteit en seksualiteit" en "het sacrament van het huwelijk" werden uitgediept. Daarnaast was er ruimte voor een gezamenlijke maaltijd, borrels, vieringen en deelgroepen.

De cursus wordt gegeven in samenwerkingsverband met verschillende parochies, en is ontwikkeld door het diocesaan team huwelijksvoorbereiding. In het voorjaar start er weer een cursus, data en locatie vindt u op www.hoeksteen.org, alwaar ook meer informatie over de cursus te vinden is.

Verslag Seminar Theologie van het Lichaam

Er was veel interesse voor het seminar en we pasten allemaal net in de Warmondzaal van de Tiltenberg. In drie dagen, verspreid over twee maanden, verdiepten we ons in het grootste werk van Johannes Paulus II: de Theologie van het Lichaam. Door middel van persoonlijke en groepsgebonden opdrachten wilden we de stof laten doordringen in het dagelijks leven en concretiseren voor de pastorale praktijk. De deelnemers kwamen voor de helft uit ons bisdom, sommigen kwamen van ver: Roermond en België. Er vinden regelmatig seminars plaats. Kijk voor actuele informatie op de site www.hoeksteen.org

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op www.tiltenberg.org of kom langs op De Tiltenberg!

Het Grootseminarie vraagt uw steun!

Als u ons wilt steunen met uw gebed, stuur ons dan bericht dat u lid wordt van de gebedskring (gratis). Wilt u ons ook financieel steunen? Dat is zeer welkom. Voor de opleiding en de studiebeurzen van de seminaristen is veel geld nodig. U kunt uw bijdrage overmaken op gironummer 54 64 t.n.v. het Grootseminarie te Vogelenzang.

Grootseminarie St. Willibrord

Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
telefoon 0252 345 345
www.tiltenberg.org

George W.J.M. van den Putten
John M.A. van den Putten

Voor persoonlijke en deskundige begeleiding bij

Aan- en verkoop

Taxaties

Vastgoedmanagement

Assurantien

Bronsteeweg 45, t/o de rotonde
2101 AB Heemstede
Tel. 023- 528 54 12 Fax. 023- 529 03 89
www.vandenputten.com
vandenputten@era.nl

samenwerkend met
Nelissen & van den Putten
Financieel Adviseurs B.V.

Ruim 50 jaar actief in de regio

VERBETER EEN STUKJE VAN DEZE WERELD!

Veel kinderen in de wereld lijden honger. Al voor € 5,- per maand helpt U!

Wij hebben rechtstreeks contact met de Missieprojecten. Gratis folder: telefoon 050 534 04 52

Doe mee en help!

Banknummer 61.46.58.306
Giro 57 33 838
t.n.v. Stichting Missiewerk
Postbus 1180
9701 BD Groningen
www.members.home.nl/mission123

Stichting Missiewerk M.A.W.
Waterhuizerweg 20,
9753 HR Haren.

Gespecialiseerd in begraafplaats werkzaamheden

Grafdelven | Ruimen van graven | Individuele op- en herbegravingen | Grafkelders
Verzamelgraf kelders | Urn muren en kelders | Uitbreiding en herinrichting
Groenvoorziening | Padverharding | Restauratie en onderhoud grafmonumenten

De Hout 47, 1607 HB Hem | tel. 0228-544 484
mob. 06-539 691 11 | info@begraafplaatservice.nl

Vreeker
Begraafplaatservice BV

WWW.BEGRAAFPLAATSSERVICE.NL

In memoriam

Raphaël Soffner overleden

Donderdag 25 november ontving de redactie van Samen Kerk het droeve bericht van het overlijden van onze zeer gewaardeerde collega Raphaël Soffner. Raphaël is slechts 48 jaar geworden en laat zijn vrouw en vijf kinderen achter. Op 1 november 2000 is Raphaël in dienst getreden

van het bisdom Haarlem-Amsterdam, eerst als stafmedewerker communicatie en later verantwoordelijk voor het beleidsveld Missie en Evangelisatie. In die hoedanigheid was hij bestuurslid van het Diocesaan Missionair Centrum in Heiloo en betrokken bij de bisdommelijke beleidsontwikkelingen op het gebied van geloofsopbouw. Raphaël had veel contacten met missieorganisaties landelijk en in het eigen bisdom, met name de MOV-groepen. Hij was bovendien sterk betrokken bij de devotie tot de Vrouwe van alle Volkeren en was daarvoor het aanspreekpunt.

Voor Samen Kerk verzorgde hij al jaren de rubriek 'Samen Kerk Wereldwijd'.

Wij verliezen in Raphael een zeer gewaardeerde en hartelijke collega, een man met een groot geloof en een groot vertrouwen. Maar bovenal verliezen zijn vrouw en kinderen in hem een lieve en zorgzame vader en onze gedachten en gebed zijn dan ook bijzonder bij hen.

Lezersaanbieding:

Hij wil bij ons wonen

Speciaal met de Kerstdagen in het vooruitzicht, willen wij uw aandacht vragen voor het boek "Hij wil bij ons wonen". Een mooi en dankbaar cadeau! Reeds jaren verzorgt plebaan Hein Jan van Ogtrop de rubriek "Kerkengek" in Samen Kerk. We selecteerden ongeveer zestig verhalen en bundelden ze in dit kostbare, rijk geïllustreerde boek. Voor de lezers en lezessen van Samen Kerk hebben we een speciale aanbieding: het boek is voor hen te koop voor € 19,95, exclusief verzendkosten. Stuur de bon vandaag nog op, dan hebt u uw bestelling op tijd in huis! U kunt uw bestelling ook doorgeven via: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Stuur deze bon naar het Bisdom Haarlem-Amsterdam, t.a.v. Afdeling Pers en publiciteit, Nieuwe Gracht 80, 2011 JN Haarlem. Het boek (de boeken) worden aan u toegezonden. Wij zien uw bestelling tegemoet.

NAAM: _____

ADRES: _____

PC + WOONPLAATS: _____

AANTAL BOEKEN: _____ STUKS

EXCLUSIEF VERZENDKOSTEN € 19,95
of cash en direct ophalen
 INCLUSIEF VERZENDKOSTEN € 26,70

Overmaken op rekeningnummer 43509 ten name van RK Bisdom van Haarlem en met vermelding van uw postcode en huisnummer, zenden wij u het boek toe.

Oecumenisch symposium buigt zich over Paasdatum

Op 5 en 6 december, Feest van Sint Nicolaas, vond in Amsterdam op initiatief van de bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. dr. J.Punt, voor de eerste keer een symposium plaats met deelnemers uit de katholieke, de byzantijns-orthodoxe en de oriëntaals-orthodoxe traditie. Onderwerp van gesprek was de Paasdatum, een thema dat ook tijdens de jongste bisschoppensynode in Rome aan de orde is geweest.

Inleiders waren van orthodoxe zijde Z.H.E. Mar Gregorios Yohanna Ibrahim, metropoliet van Aleppo in Syrië en van katholieke zijde prof. dr. Basilius J. Groen, Uitgeester van geboorte maar thans wonend en werkend in Oostenrijk, waar hij hoogleraar is aan het Instituut voor Liturgie, Christelijke Kunst en Hymnologie van de Universiteit van Graz. In een volgend nummer komen wij op dit Nicolaas-beraad terug.

Drugspastor Ricus Dullaert

Pastor Ricus Dullaert is een rasverteller. Dit vertellerstalent komt goed van pas als het eigenlijke onderwerp van het fraai uitgevoerde boek: *Tien jaar drugspastoraat in Amsterdam. Memoires van de eerste drugspastor* (Uitgeverij de Graaff 2009), aan de orde komt. Zijn studentenleven aan de Katholieke Theologische Hogeschool te Amsterdam legde er de basis voor.

Midden in de wereldstad Amsterdam, dan kan de studie theologie geen ivoren toren zijn. Een arts zei tegen de studenten: "Als je God zoekt, ga het lijden dan niet uit de weg". Dat is hem bijgebleven. De zusters Augustinessen in de Warmoesstraat boden de eerste stageplek voor Ricus: bij het koffiehuis voor thuisloze mannen op de Gelderse kade. Dat je in hartje Amsterdam bent, begrijp je als je leest dat het pand door de zusters gehuurd is voor een gulden per jaar van Zwarte Joop, eigenaar van de sexclub Casa Rossa, die het werk van de zusters een warm hart toedroeg. Door de weeks kregen de thuislozen koffie en eten, zondag waren ze welkom in de kapel van de zusters. Soms dreigt een zekere romantiek bij de verhalen, maar tussen de regels door lees je dan de werkelijkheid: nooit je privé-adres geven, lastpakken niet binnenlaten of met zachte hand verwijderen. Het kan dan zo zijn voordeel hebben als je twee meter bent! Onverwachte gesprekken ook in het koffiehuis, met een meneer die eruit zag alsof hij elk moment in huilen kon uitbarsten. Als 17 jarige jongen had hij in Dachau gezeten. Hij vertelde hoe pater Titus Brandsma daar diepe indruk op hem maakte, die hem troostte. Brandsma droeg illegaal de H. Mis op met een verroest blik je als kelk en broodkorsten als hosties.

Heilig werk

Het liedrepertoire in het koffiehuis was onveranderlijk het levenslied, zoals "Liever in Mokum zonder poen dan in Parijs met een miljoen", en geestelijke liederen. En daarmee kom ik bij een eerste meer inhoudelijk aspect dat tussen de verhalen door te lezen is: het geloof ligt hier werkelijk op straat. Is het omdat de mensen hier het niet meer nodig hebben om zich groter voor te doen dan ze zijn? Of omdat ze vaak met pijn en dood worden geconfronteerd, zodat vragen naar de zin van het leven zich opdringen? De aidsepidemie was en is een vast gegeven onder drugsverslaafden; het drugspastoraat heeft het dan ook als eerste prioriteit om die verwoestende ziekte te bestrijden. Een belangrijk hoofdstuk gaat over tien uitvaarten "die ik voor geen goud had willen missen", aldus Ricus. Pijnlijk als de familie van een drugsverslaafde niet voor de begrafenis wil komen, maar weldadig hoe de directe omgeving zich wel meldt. Snoeiharde gospelrock afgewisseld met het Ave Verum. En dan valt me een tweede aspect op: pastor Dullaert hanteert met royaal gebaar de rituelen die de kerk hem aanreikt, de bijbel gaat open en het processiekruis gaat aan de stoet vooraf. Geen sprake van dat een gesecculariseerde omgeving dat niet op prijs zou stellen en evenmin is het een beletsel dat de overledene van huis uit protestant is. Tja, ik had al eens van een bevriende dominee gehoord dat hij regelmatig uitvaarten deed waarbij verder niemand aanwezig is. Maar dan is hij er toch en één of twee vrijwilligers en wordt de overledene toch weer even de mens die hij is geweest. Een heilig werk! Soms ook komt de familie die jaren uit beeld was, in grote getale op de begrafenis, zonder veel te weten van

het leven dat de overledenen de laatste jaren heeft geleid. Dat was het geval bij Marga, 30 jaar, naakt gevonden in een weiland, dood. De sleutel tot die levensloop komt soms in de trieste verhalen na afloop van de begrafenis. Een jarenlang door de vader verzwegen verhaal van seksueel misbruik wordt door de oma verteld, omdat ze Marga had beloofd het nooit te vertellen zolang Marga leefde. Het gebed van oma samen met de pastor moet dan heel wat wonden helen... Een bijzondere problematiek bood de begrafenis van de Palestijn Ibrahim Yassin, veertig jaar. Ibrahim was getekend door het Palestijnse lot en kwam naar Nederland, waar hij verslaafd raakte. Hij kwam graag naar vieringen, zag moslims en christenen beiden als 'mensen van het boek'. Dullaert las bij de begrafenis Soera 3: 190 uit de Koran: "Niets zal ik verloren laten gaan, het werk van welke werker ook onder u, man of vrouw...". Ook baden ze het Onze Vader. Een toevallige voorbijganger op de begraafplaats kwam erbij en bleek moslim te zijn. Hij zei een gebed in het Arabisch. Deze vluchteling had zijn vrouw in Iran verloren en had het nu op zich genomen regelmatig op de begraafplaats voor overledenen te bidden.

Het boek is een wonderlijk geheel van verhalen, doorkijkjes, hier en daar wat romantiserend en de Mokumse sfeer opsnuivend. De diepe vroomheid, heldere liturgische vormgeving en pastorale nabijheid waarbij mensen hun eigenwaarde weer vinden tegelijk met hun geloof in God, lijken me echter belangrijke richtlijnen voor pastoraat van de toekomst te bevatten. Kerk is immers niet slechts binnen de kerkmuren, maar overal waar mensen zijn. ■

Marcel Poorthuis

Lourdes Bedevaarten

Reizen per trein,
bus of vliegtuig

Al 90 jaar verzorgen wij bedevaarten voor pelgrims uit heel Nederland. In 2011 bieden wij reizen aan naar:

- Lourdes
- Echernach
- Rome
- Madrid (Wereldjongerendagen)
- Banneux
- San Giovanni Rotondo (Pater Pio)
- Czestochowa
- Maastricht (Heiligdomsvaart)

De gratis brochure kunt u aanvragen via onze website www.bedevaarten.com of via onderstaand adres:

Stichting Organisatie
Limburgse Bedevaarten
Raadhuisplein 1
6226 GN Maastricht
tel. 043 321 57 15
info@bedevaarten.com

PRONK BOUWT MET MEERWAARDE

PRONK BOUWBEDRIJF BV

nieuwbouw
verbouw
restauratie
onderhoud

PRONK LEIDEKKERS BV

leidekwerk
lood-, koper- en zinkwerk
aanbrengen van ladder- en klimhaken

Machinestraat 2,
Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374
Fax (0226) 392032
E-mail: info@pronkbouw.nl
Website: www.pronkbouw.nl

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot Holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

WERELDJONGERENDAGEN

van alle kanten

Wil jij graag naar de WJD en heb je een lichamelijke, verstandelijke, auditieve of visuele beperking?

Er is een speciale landelijke WJD-reis met intensieve begeleiding, aangepast vervoer en goede zorgfaciliteiten. De reis heet 'Grenzeloos Madrid' en wordt georganiseerd door Jong Katholiek in samenwerking met VNB (een Nederlandse touroperator).

'Grenzeloos Madrid' gaat via de bijzondere plaatsen Lisieux en Lourdes naar Madrid. Er worden volop stops gemaakt om zo veel van het gevarieerde landschap van Frankrijk en Spanje te kunnen zien. Het bisdom stuurt je graag een folder met meer informatie!

Grenzeloos Madrid
Voor jongeren met een zorgvraag.
11-24 augustus 2011

Hoe hoorde je van de WJD? De WJD staat bekend als een fysiek en mentaal zware reis, vormde dit voor jou een beletsel?

Ik kreeg een folder van het bisdom Haarlem waardoor ik enthousiast ben geraakt. Fysiek en mentaal was het inderdaad een zware reis, maar ik wilde dit zo graag een keer meemaken (mensen uit andere landen ontmoeten, etc.) dat ik het voor over had. Daarbij kwam dat de begeleiding fantastisch geregeld was.

Wat wil je zeggen tegen jongeren die een beperking hebben en twijfelen of ze mee zullen gaan?

Absoluut doen! Het is een ervaring die je je hele leven lang zal herinneren en met veel voldoening op terug zal kijken.

Marije Jonkman uit Heerhugowaard ging in 2002 mee naar Toronto en in 2005 naar Keulen. Ze vertelt...

Wat voor achtergrond heb je? Hoe beïnvloedt je beperking je gaan en staan in het leven?

Ik ben geboren met Spinabifida (open rug), hierdoor verplaats ik mij in een rolstoel. Maar ik heb gewoon een baan als receptioniste/telefoniste bij een sociale werkvoorziening in Alkmaar.

Verder heb ik een zeer druk sociaal leven, dus in dat opzicht ondervind ik geen belemmeringen. Reizen met de trein is vaak spannend (kan ik naar de wc, hoe gaat de assistentie?).

Heb je nog een leuke anekdote van de reis?
De eerste keer dat ik mee ging, naar Toronto, hebben we zeg maar de Euromast van Toronto bezocht. Ik ben toen door mijn begeleider Frits Biesjot helemaal tot aan het puntje van de toren de trap op getild. Super!

WWW.JONGBISDOMHAARLEM.NL/WJD

MEER
INFORMATIE
INFO@JONGBISDOMHAARLEM.NL
OF 023 5112637

SLUIT

